

VARHAISKASVATUKSEN KURAATTORITYÖ

Varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia kuraattorityöstä

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomikoulutus, Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

kevät, 2021

Anna Mannila

Tekijä	Anna Mannila	Vuosi 2021
Työn nimi	Varhaiskasvatuksen kuraattorityö Varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia kuraattorityöstä	
Ohjaaja	Mari Korhonen	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia ja mielipiteitä varhaiskasvatuksen kuraattorityöstä ja sen tarpeellisuudesta. Työn tilaajana oli yksityinen päiväkotipiiri Pirkanmaalla, ja tutkimus toteutettiin yhdessä heidän varhaiskasvatusyksikössään.

Työn teoreettisen viitekehyksen muodostivat varhaiskasvatuksen määrittely, varhaiskasvatuksen kuraattorityö, palveluohjaus varhaiskasvatuksessa, haastavat kasvatustilanteet sekä ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen puuttuminen. Tutkimus suoritettiin kyselymuotoisena, ja aineiston kerääminen suoritettiin sähköisen kyselytyökalun avulla kirjoitelmapyyntönä.

Työn tuloksista kävi ilmi, että varhaiskasvatuksen kuraattorityö on vielä käsitteenä osin tuntematon ja tämän vuoksi kaikkia varhaiskasvatuksen kuraattorin työn mahdollisuuksia ei tunnusteta. Varhaiskasvatuksen kuraattorityölle oltiin kuitenkin avoimia, ja työn kehittämiseen ja saatavilla oloon tuli paljon kehittämisideoita ja toiveita. Tulokset osoittivat myös, että varhaiskasvatuksessa otetaan mielellään vastaan kaikki apu ja tuki, myös vinkkejä ja ideoita arjen toimintaan kaivataan. Varhaiskasvatuksen opettajien vastauksista näkyi myös huoli siitä, saavatko perheet kaiken tarvitsemansa tuen vanhemmuuden tukemiseen jokapäiväisissä lyhyissä kohtaamisissa.

Avainsanat varhaiskasvatus, kuraattorityö, vanhemmuuden tukeminen, varhainen puuttuminen

Sivut 40 sivua ja liitteitä 2 sivua

Author	Anna Mannila	Year 2021
Subject	Counselling in early childhood education ECEC teachers' thoughts and opinions of counselling	
Supervisor	Mari Korhonen	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to explore early childhood education teachers' thoughts and opinions on the role and importance of counselling in early childhood education and care (ECEC). The thesis was implemented in a private daycare centre in Pirkanmaa.

The theoretical framework of this thesis consists of early childhood education and care (ECEC); counselling and case management in ECEC; challenging educational situations; preventive child protection and early intervention. The thesis was conducted in the form of an inquiry and the material was collected with the help of an electric tool by having participants write a short essay.

The results showed that the work of a counsellor in ECEC is not well known yet and therefore all its potentials are not recognized. However, the participants of the study were open to the idea of counselling in ECEC and expressed many suggestions and hopes concerning the development and availability of the service. The results also showed that daycare centres appreciate all the extra help. Tips and ideas for the daily routines are also welcome. In addition, the ECEC teachers' responses revealed their concern: do the families receive enough support for their parenthood during the short daily encounters.

Keywords early childhood education, counselling, parenthood support, early intervention

Pages 40 pages and appendices 2 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatus	3
2.1	Varhaiskasvatuksen määrittelyä	3
2.2	Varhaiskasvatuksen kuraattori	5
2.3	Palveluohjaus varhaiskasvatuksessa	7
2.4	Haastavat kasvatustilanteet varhaiskasvatuksessa	9
3	Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen puuttuminen	10
4	Aiemmat tutkimukset	14
5	Opinnäytetyön toteutus	16
5.1	Tutkimustehtävä	16
5.2	Aineiston keruu avoimen kirjoitelman avulla	17
5.3	Aineiston teemoittelu	19
5.4	Eettisyys ja luotettavuus	20
5.5	Sosiaalisesti kestävä kehitys	22
6	Tulokset	23
6.1	Haastavat kasvatustilanteet	24
6.2	Resurssit	24
6.3	Vanhemmuuden tukeminen	25
6.4	Ohjaus ja neuvonta	25
6.5	Saavutettavuus	26
7	Johtopäätökset	26
7.1	Kuraattorin tarpeellisuus	27
7.2	Kuraattorin työnkuva	29
8	Pohdinta	30
	Lähteet	33

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1 Toimivan palveluohjauksen elementit (Liikasen, 2015, s. 45, mukaan)	8
Kuva 2 Työntekijöiden kyselyn teemat	23
Taulukko 1 Teemoittelua värikoodien mukaan	20

Liitteet

- Liite 1 Aineiston hallintasuunnitelma
- Liite 2 Saatekirje kyselyyn osallistujille

1 Johdanto

Uusi varhaiskasvatustalaki tuli voimaan Suomessa syyskuussa 2018. Lakimuutoksen taustalla oli tarve saattaa laki ajan tasalle ja samalla selkiyttää sitä. Uuden lain myötä varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksia ja vaatimuksia koulutustasosta muutettiin oleellisesti. Tavoitteena on nostaa varhaiskasvatuksen laatua koulutustasoa nostamalla. Uutena ammattinimikkeenä varhaiskasvatuksen kentälle tuli varhaiskasvatuksen sosionomi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, n.d.)

Varhaiskasvatuksen kuraattorityö on viime vuosina noussut mukaan keskusteluun, koska varhaiskasvatuksen työkenttä on muuttunut. Varhaiskasvatuksen kuraattorille ei ole vielä olemassa virallista ammattinimikettä, mutta siitä huolimatta muutamissa Suomen kunnissa on meneillään kokeiluja, joissa kuraattorityö on tuotu osaksi varhaiskasvatuksen työkenttää. Useimmissa tapauksissa kuraattori ja psykologi tekevät yhteistyötä eli toisin sanoen työtä tehdään työparina. Koulumaailmassa kuraattori ja psykologi ovat jo vuosia olleet osana oppilashuoltoa, mutta varhaiskasvatuksessa tämä ei ole vielä virallinen toimintamuoto. (Vierimaa, 2020, s. 1) Nyt on otettu ensimmäisiä askeleita tämän toimintakulttuurin tuomiseksi varhaiskasvatukseen.

Kuraattori on sosiaalialan ammattilainen, jonka työn tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia ja ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista. Muuttuneet vaatimukset varhaiskasvatuksen tutkintojen osalta tulevat tulevaisuudessa todennäköisesti muuttamaan sosionomin roolia varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen sosionomin työ tulee silti jatkossakin olemaan pääosin lasten parissa tehtävää kasvatustieteiden ja opetustieteiden työtä. Jatkossa ryhmän pedagogisessa vastuussa ovat yliopistosta valmistuneet kasvatustieteiden kandidaatit, ja varhaiskasvatuksen sosionomien roolia tultaneen kehittämään. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisalaa ovat sosiaalipedagogiikka ja lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, palvelujärjestelmän tunteminen ja perheiden kanssa tehtävä yhteistyö. Kuraattorin työtä tutkimalla voidaan samalla kehittää sosionomin tulevia tehtäviä, sillä niissä on paljon yhteneväisyyksiä. Kasvatusvastuullisena aikuisena ryhmässä oleva sosionomi ei kuitenkaan voi korvata kuraattoria vaan tätä työtä hoitaa erikseen tähän työhön palkattu henkilö. Yhteistyöpäiväkodissa ilmaistiin kiinnostusta olla mukana tutkimuksessa, jossa kartoitetaan

varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuudesta ja sitä millaiseksi kuraattorin työkuva voisi kyseisessä päiväkodissa tulevaisuudessa muotoutua.

Varhaiskasvatuksen kuraattorityötä on tutkittu viime vuosina jonkin verran opinnäytetöissä sekä pro gradu -tutkielmissa. Tehdyistä tutkimuksista on saatu kannustavia tuloksia, joiden mukaan näyttäisi, että varhaiskasvatuksen kuraattorityöllä pystytään positiivisesti vaikuttamaan perheiden tilanteisiin. Vanhemmuuden tukeminen ja varhaisen tuen saaminen lapselle ovat tärkeä osa ennaltaehkäisevää työtä, jolla estetään ongelmien kasaantuminen. Varhaiskasvatuksen kuraattorin työkenttä liittyy hyvin vahvasti sosiaalisemotionaalisen tuen tarpeen huomioimiseen. Sosiaalisemotionaalinen kehitys pitää sisällään paljon erilaisia taitoja, joita lapsi alkaa harjoitella kehittyessään. Varhaiskasvatuksessa sosiaalisemotionaalinen kehitys sekä siihen liittyvät taidot ja tuen tarve ovat jo vakiintuneita käsitteitä. Edellä mainittuihin taitoihin kuuluvat muun muassa lapsen taito ilmaista tunteitaan, kyky käsitellä niitä sekä vuorovaikutustaidot. (Ahonen, 2017, s. 16) Yleisesti voidaan todeta, että varhaiskasvatukseen osallistuminen parantaa lapsen ryhmässä toimimisen taitoja, kognitiivista osaamista ja tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä (Essa & Burnham, 2019, s. 9).

Tunnetaitojen varhainen opettelu on viime vuosina tullut yhä tärkeämmäksi osaksi lasten varhaiskasvatusta ja kuraattorin tehtävänä on auttaa lapsia, perheitä ja varhaiskasvatuksen ammattilaisia tässä asiassa. Edellä mainittujen tunnetaitojen opettamisen lisäksi kuraattorin työtehtäviin voivat kuulua hyvinvointitaitojen opettaminen, perheen tukena oleminen arjen haasteiden kanssa sekä ohjaus ja neuvonta. Kuraattorityön tuominen varhaiskasvatukseen tukee lasten hyvinvoinnin lisääntymistä ja antaa varhaiskasvatuksen ammattilaisille yhden yhteistyömahdollisuuden lisää moniammatillisella työkentällä.

Tehty opinnäytetyö liittyy sosionomin työkenttään varhaiskasvatuksen parissa, jossa sosionomeilla on tärkeää sosiaalialan tuntemusta ja lisäksi he ovat erikoistuneet toimimaan perheiden ja sosiaalisten ongelmien parissa. Itse kiinnostuin tästä aiheesta, sillä omassa työssäni olen havainnut, että perheet monesti kaipaavat apua arjen haasteissa ja tämän lisäksi perheet eivät aina ole tietoisia kaikista heille suunnatuista palveluista.

Varhaiskasvatuksen kuraattorin työtä tutkimalla voidaan saada selville, minkälaisia odotuksia

varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on kuraattorin työlle ja samalla voidaan pohtia voiko sosionomin työtä kehittämällä vastata havaittuihin tarpeisiin.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka muodostuu kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudesta, ja tämän kaiken keskiössä on pedagogiikka. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulujärjestelmää ja sen osuus on merkittävä lapsen kasvun ja oppimisen polulla. (OPH, n.d-a) Lapsen opintopolku ja elinikäinen oppiminen alkaa varhaiskasvatuksesta ja se muodostaa katkeamattoman jatkumon peruskouluun ja siitä eteenpäin. Kehittyneiden markkinatalousmaiden yhteistyöjärjestö OECD:n tekemän tutkimuksen mukaan varhaiskasvatus voidaan jakaa kahteen eri painotusluokkaan: englanninkieliset maat ja Ranska painottavat koulunkäyntivalmiutta ja akateemisia taitoja, kun taas Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa painotetaan lasten kehityksen tukemista, tunnetaitojen oppimista, herätellään kiinnostusta kohti oppimista sekä valmennetaan arkielämässä tarvittavien taitojen omaksumiseen. (Koivula ym., 2017, ss. 26–27)

2.1 Varhaiskasvatuksen määrittelyä

Suomessa varhaiskasvatuslaki määrittelee millaista varhaiskasvatuksen pitää olla. Laissa on kirjattu, että varhaiskasvatuksen pitää olla iän ja kehityksen huomioon ottavaa ja sen pitää olla kasvua, kehitystä ja hyvinvointia tukevaa. Sen pitää tukea lapsen oppimista ja elinikäistä oppimista sekä lisätä koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset ja antaa lapselle mahdollisuus pedagogisiin oppimishetkiin leikin, liikkumisen ja taiteen parissa. Lain tarkoituksena on turvata terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö lapsille, luoda yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä edistää tasa-arvoa ja lapsen osallisuuden kokemusta. Laki määrittelee myös lapsen oikeuden yksilölliseen tukeen tarpeen mukaan moniammatillisessa yhteistyössä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 3)

Varhaiskasvatusta voidaan järjestää eri muodoissa esimerkiksi päiväkodissa, perhepäivähoidossa ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Toiminnan järjestäjänä voi olla

kunta, kuntayhtymä tai yksityinen palveluntuottaja. (Varhaiskasvatustilaki 540/2018 § 1) Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuudesta on säädetty seuraavasti: varhaiskasvatuksen opettajana voi jatkossa toimia yliopistosta valmistunut kasvatustieteiden kandidaatti, varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävissä voi toimia ammattikorkeakoulusta valmistunut sosionomi, jonka opintoihin on kuulunut vähintään 60 opintopisteen laajuisesti varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opintoja. Varhaiskasvatuksen hoitajana voi toimia henkilö, jolla on sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai kasvatustieteiden ja ohjausalan perustutkinto tai muu soveltuva tutkinto. (Varhaiskasvatustilaki 540/2018 § 26, § 27, § 28) Henkilöt, joilla oli kelpoisuus edellä mainittuihin tehtäviin ennen vuoden 2018 lakimuutosta, saavat jatkaa tehtävissään entiseen malliin, samoin henkilöt, jotka ovat aloittaneet koulutuksen ennen lakimuutoksen voimaantuloa saavat valmistuttuaan oikeuden toimia edellä mainituissa tehtävissä.

Lakimuutoksen myötä varhaiskasvatuksen työkentälle lisättiin uutena ammattinimekkeenä varhaiskasvatuksen sosionomi, jonka työtehtäviä ei ole vielä virallisesti määritelty. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian (n.d.) verkkosivuilla varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtäviä on määritelty seuraavanlaisesti: Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviä ovat lapsiryhmän opetus- ja kasvatustehtävät kuten pedagogisen toiminnan suunnittelu, arviointi ja kehittäminen. Lapsen tuen tarpeiden tunnistaminen ja tukitoimien suunnittelu, toteutus ja arviointi lapsiryhmässä. Sekä tarpeen mukaan yhteistyössä toimiminen sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa. Sosionomin tehtäviin kuuluu myös lapsen vuorovaikutuksen ja osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen sekä syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisy. Perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluu lapsen ja perheen sosiaalisen tuen tarpeen arvioiminen, vanhemmuuden tukeminen ja palveluohjaus sote-palveluiden piiriin tarpeen mukaan.

Kronqvist (2020, s. 19) mainitsee, että oppimista tapahtuu koko ajan kaikkialla ja lapsen osaaminen kasvaa hänen oppiessaan ja oppiminen saa uusia ulottuvuuksia. Näin ajateltuna kehitys ja oppiminen kulkevat käsi kädessä ja tukevat toisiaan. Tämä huomioiden jokaisen lapsen oppimisen ja kehittymisen polku on erilainen ja lapset saattavat tarvita tukea eri asioissa eri aikaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on myös mainittu että, kehittymisen ja oppimisen tuki on osa varhaiskasvatusta ja kuuluu kaikille lapsille tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksessa on tunnistettava tuen tarpeen syntyminen ja vastattava

siihen asianmukaisin tukitoimin yhdessä moniammatillisen työryhmän kanssa. (OPH 2018, s. 54)

2.2 Varhaiskasvatuksen kuraattori

Hovi ym. (2017) ovat tekemässään opinnäytetyössä ja Vierimaa (2020) tekemässään pro gradu -tutkielmassaan tutkineet varhaiskasvatuksen kuraattorin työtä. Kummassakin työssä on haastateltu varhaiskasvatuksen kuraattorityötä tekeviä kuraattoreja Kouvolassa ja Vantaalla. Käytän tässä varhaiskasvatuksen kuraattorin työn määrittelyssä heidän työnsä tuloksia ja Kouvolan sekä Vantaan kaupungin määritelmiä kuraattorin työstä, sillä varhaiskasvatuksen kuraattorin työstä ei ole vielä olemassa virallista määritelmää työn uuden luonteen vuoksi.

Kuraattorit ovat jo pitkään työskennelleet koulumaailmassa, mutta viime vuosina kuraattoreja on alkanut ilmestymään myös varhaiskasvatuksen puolelle. Tällä hetkellä muun muassa Oulussa, Kouvolassa ja Vantaalla toimii varhaiskasvatuksen kuraattoreja. Ylen tekemän uutisen mukaan Oulussa on meneillään positiivisen diskriminaation eli myönteisen erityiskohtelun hanke, joka on osa valtakunnallista hanketta, jonka tavoitteena on tarjota oppilashuoltolain mukaisia psykologipalveluita jo alle 6-vuotiaille päiväkotikäisille lapsille. Hankkeen tavoitteena on ennaltaehkäistä lasten syrjäytymistä jo pienestä pitäen eikä vasta koulumaailmaan siirtymisen jälkeen. (Juopperi, 2020) Tämä sama hanke on meneillään myös Vantaalla. Vantaalle on tämän hankkeen puitteissa palkattu muutamaan päiväkotiin psykologi-kuraattori-työpari työskentelemään perheiden kanssa. Vierimaa (2020) on pro gradu -tutkielmassaan kuvannut tämän hankkeen tuloksia sekä perheiden kokemuksia uudesta tuen muodosta. Näihin tuloksiin perehdytään tarkemmin aiemmat tutkimukset kohdassa.

Varhaiskasvatuksen kuraattorityö on ennaltaehkäisevää työtä lasten hyvinvoinnin edistämiseksi, jonka tavoitteena on edistää lapsen myönteistä kehitystä ja tukea työyhteisöä heidän työssään. Kuraattorin tehtäviin kuuluu etsiä sopivat tukimuodot lapselle, jolla huomataan sosiaalisemotionaalisia haasteita. Kuraattorin työ on moniammatillista yhteistyötä ja työn tavoitteena on auttaa löytämään voimavaroja sekä positiivisia ratkaisuja niin lapsille, perheille kuin työntekijöille arjen haastavissa tilanteissa. Varhaiskasvatuksen

kuraattorin työ on useimmiten lapsiryhmässä tapahtuvaa havainnointia ja konsultointia. Ryhmään saavutaan kasvattajien pyynnöstä ja yhdessä mietitään uusia toimintatapoja tai muutoksia arkeen havaintojen perusteella. Kuraattori saattaa pitää myös erilaisia kerhoja tuen tarpeisille lapsille esimerkiksi tunnetaitoihin liittyvistä asioista. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että kuraattori ei ole läsnä lapsiryhmässä päivittäin vaan silloin tällöin esimerkiksi kerran viikossa. Päävastuu ryhmästä on ryhmän kasvattajilla ja tämän vuoksi kuraattori ei tulekaan kertomaan miten asiat pitäisi arjessa tehdä, vaan ratkaisuja pohditaan yhdessä ja yritetään tätä kautta löytää toimivat rutiinit ja toimintatavat arkeen. (Hovi ym., 2017, ss. 12–14) Vierimaa (2020, s. 22) korostaa lasten hyvinvoinnin edistämiseksi tehdyn työn lisäksi omassa työssään kuraattorin tekemää yhteistyötä perheiden kanssa. Perheiden tukeminen ja tukipalveluiden tuominen lähemmäs käyttäjiä tukee varhaista puuttumista ja lisää matalan kynnyksen palveluiden saatavuutta.

Kouvolan kaupungin (2020) nettisivuilla varhaiskasvatuksen kuraattorin työ on määritelty seuraavanlaisesti: ”kuraattori on sosiaalialan asiantuntija, jonka työn painopiste on ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä”. Kuraattorin tehtäviin kuuluu pitää huolta, että päiväkodin toimintakulttuuri tukee lapsen hyvinvointia, oppimista, terveyttä, vuorovaikutusta sekä osallisuutta. Kuraattorin työaika kuluu paljolti erilaisissa verkostopalavereissa ja häntä voidaan konsultoida tarpeen vaatiessa. Kuraattori voi pitää myös pienryhmiä sosiaalisista taidoista varhaiskasvatusyksiköissä. Kuraattorin työmenetelminä voidaan käyttää tukikeskusteluja, konsultaatioita sekä kartoituksia. (Kouvolan kaupunki, 2020) Vantaan kaupungin määrittely kuraattorin työtehtävistä tukee edellä mainittua määritelmää. Vanhemmuuden tukeminen ja tukea antava lapsi- ja perhekohtainen hyvinvointityö on nostettu erityisesti esille Vantaalla. Tämä tieto löytyy Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen kuraattorin työpaikkailmoituksesta, jossa on määritelty kuraattorin työtehtäviä. (Oikotie, n.d.)

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan (VEO) ja kuraattorin työtehtävät eroavat toisistaan siten, että VEO:n tehtäviin kuuluu pedagogisten arviointien sekä lausuntojen tekeminen tuen tarpeisten lasten osalta esimerkiksi, kun haetaan tukitoimia lapselle kunnalta. Pihlaja (2009, s. 39) kertoo Lastentarhanopettajaliiton julkaisussa, että VEO:n tehtäviin kuuluu muun muassa auttaa etsimään ja ottaa käyttöön ryhmässä pedagogisia toimintamalleja haastavissa tilanteissa, joissa kasvattajat kaipaavat apua. Pedagogisiin toimintamalleihin voidaan lukea

mukaan myös päivän struktuuri, josta Ahonen (2017) on omassa kirjoituksessaan puhunut. Selkeällä ja ennalta arvattavalla päivän kululla pystytään helpottamaan lasten sopeutumista päiväkotiin, mutta sen tarve korostuu erityisesti sosiaalisemotionaalisia haasteita omaavilla lapsilla. Struktuuri ja ennakoitava päivän rakenne auttavat lasta hahmottamaan päivän kulun ja tätä kautta auttaa lasta myös säätelemään omaa toimintaansa ja tunteitansa. (Ahonen, 2017, s. 196) VEO:n työssä siis korostuu pedagogiikka ja arjen haasteiden kanssa työskentely, kun taas varhaiskasvatuksen kuraattorin tehtävät liittyvät enemmän sosiaalisemotionaalisten haasteiden ratkomiseen niin kotona kuin päiväkodissa sekä tuen antaminen perheille. Kuraattorin työ on paljon perheiden kanssa tehtävää sosiaalialan ohjaustyötä sekä palveluohjausta. VEO tukee lasta kasvun ja oppimisen tiellä ja on erityisen tuen tarpeiden asiantuntija, joka myös tukee perhettä vaativassa kasvatustilanteessa. (Pihlaja, 2009, s. 40) Varhaiskasvatuksessa VEO:n ja kuraattorin tehtävät menevät osittain päällekkäin, joten jo senkin vuoksi moniammatillinen yhteistyö on kannatettavaa.

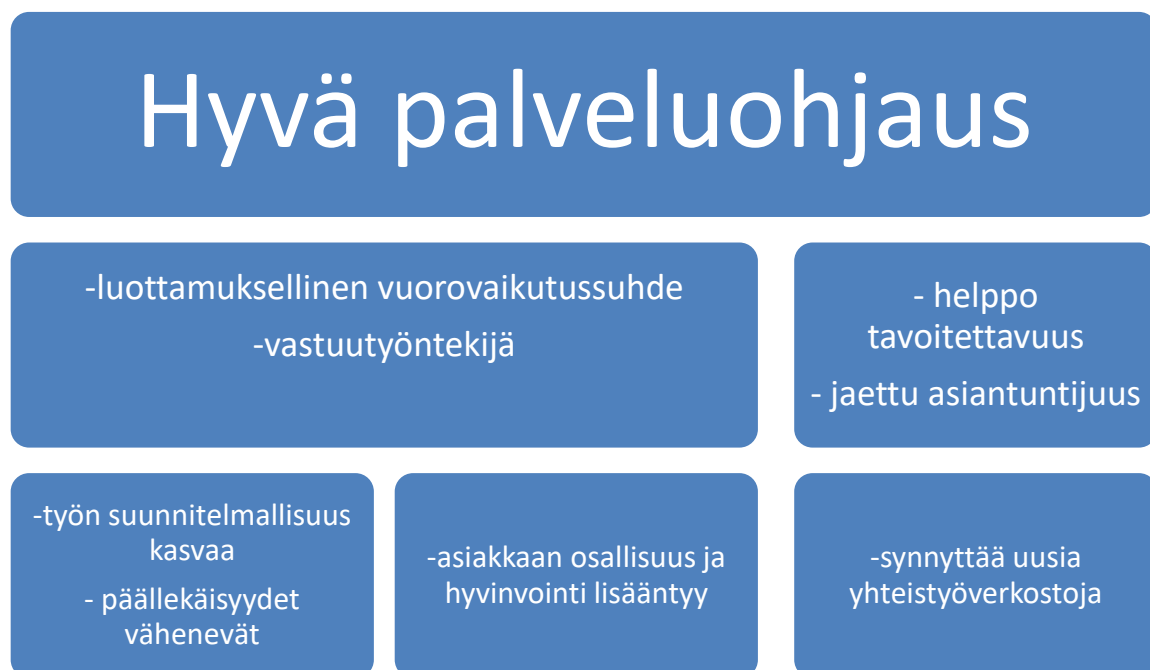
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki määrittelee kuraattorin ammattipätevyuden seuraavanlaisesti: kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on vähintään sosiaalihuollon ammatillisesta kelpoisuusvaatimuksista annetun lain mukainen kelpoisuus, toisin sanoen vähintään ammattikorkeakoulutasoinen sosiaalialan tutkinto. Jokaisessa oppilaitoksessa on oltava myös ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut vastaava kuraattori sekä psykologi. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 § 7) Tämä määritelmä koskee kuraattorin työtä perusopetuksessa, sillä varhaiskasvatuksen kuraattorin työtä ei ole vielä tällä tavalla virallisesti määritelty.

2.3 Palveluohjaus varhaiskasvatuksessa

Suomalainen palvelujärjestelmä on varsin monimutkainen, ja sen toiminnassa on havaittavissa osin päällekkäisyyksiä. Sen toimintaa ohjaa monet lait ja asetukset eikä näistä kaikista asiakkaalla ei aina ole riittävää tietoa, jotta hän pystyisi asioimaan hänelle kuuluvissa palveluissa. Hyvä ja helposti saavutettava palveluohjaus tulee tässä kohdassa avuksi. Palveluohjauksessa kaiken A ja O on oikea-aikainen palveluiden saatavuus ja oikeiden palveluiden löytäminen asiakkaalle. Haastavassa elämäntilanteessa oleva asiakas kaipaa kipeästi palveluohjausta, sillä omien voimavarojen ollessa vähissä ei ole mahdollisuutta lähteä itse etsimään sopivaa palvelua, josta apua voisi saada. (Liikanen, 2015, s. 43)

Palveluohjausta käytetään perinteisesti aikuisten kanssa tehtävässä työssä, mutta toisaalta varhaiskasvatuksessa tai ehkäisevässä lastensuojelussa tehtävässä työssä palveluohjaus voidaan katsoa koko perhettä koskevaksi työksi. Liikanen (2015, ss. 44–46) on tuonut hyvin esille asiakkaan eduksi toimivan palveluohjauksen elementtejä. Hyvä palveluohjaus koostuu luottamuksellisesta ja vuorovaikutteisesta asiakassuhteesta, jossa on yksi vastuutyöntekijä, joka tuntee asiakkaan tapauksen ja tarpeet. Palveluohjaus on helposti tavoitettavissa ja asiakkaan ja työntekijän välillä vallitsee jaettu tasa-arvoinen asiantuntijuussuhde, jossa kumpikin osapuoli voi tuoda esille omaa asiantuntijuuttaan suhteessa meneillään olevaan tilanteeseen ja tätä kautta ongelmaa saadaan ratkottua. Näillä edellä mainituilla elementeillä saadaan rakennettua toimiva ja eteenpäin vievä palveluohjaussuhde, jonka tavoitteena on vähentää työn päällekkäisyyksiä ja edistää suunnitelmallisuutta, luoda uusia yhteistyöverkostoja sekä lisätä asiakkaan osallisuutta ja tätä kautta hyvinvointia. Kuva 1 havainnollistaa tätä mallia.

Kuva 1 Toimivan palveluohjauksen elementit (Liikasen, 2015, s. 45, mukaan)

Lähivuosina tulossa oleva sote-uudistus tuo varmasti mukanaan uudistuksia myös sosiaalialan palvelukenttään ja tämän lisäksi jo nyt on meneillään useita hankkeita, joissa tavoitteena on uudistaa ja parantaa palveluohjausta entistä asiakaslähtöisemmäksi. Palveluohjauksen kehittämishaasteina nähdään muun muassa kansalaisaktiivisuus, yhteistyö eri toimijoiden välillä, tiedottamisen haasteet, tietotekniikan käytön lisääntyminen ja

palveluiden yksilöllisyys. Palvelu pitäisi olla aina asiakkaan tarpeisiin räätälöityä ja sen pitäisi pystyä muuttumaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti, jotta se olisi aidosti asiakaslähtöistä. (Liikanen, 2015, ss. 46–47)

2.4 Haastavat kasvatustilanteet varhaiskasvatuksessa

Sosiaalisemotionaaliset taidot alkavat kehittyä jo heti vastasyntyneellä vauvalla, joka luo vuorovaikutteista suhdetta häntä hoitaviin aikuisiin. Taidot kehittyvät lapsen kasvaessa ja taitojen karttumiseen vaikuttaa koko lapsen sosiaalinen ympäristö kuten päiväkotia, koulu sekä muut sidosryhmät, joihin lapsi kuuluu. Sosiaalisemotionaaliseen kehitykseen vaikuttaa myös geeniperimä, esimerkiksi temperamentti sekä lapsen neurologinen perimä, näihin ei voi paljoakaan kasvatuksella vaikuttaa. (Ahonen, 2017, s.17)

Yksi tärkeimmistä sosiaalisemotionaalisista taidoista on itsesäätelytaito. Tällä tarkoitetaan lapsen kykyä säädellä tunteitaan, käyttäytymistään ja kognitiivista toimintaansa erilaisissa tilanteissa. (Ahonen, 2017, s. 18) Lapsi, joka vasta harjoittelee itsesäätelytaitoja, saattaa esimerkiksi hävitessään pelin joutua valtaisan tunnemyrskyn kouriin. Luonteenpiirteidensä mukaisesti hän saattaa ilmaista pettymystä suuttumalla valtavasti tai paeta sivummalle itkemään. Lapsi ei kykene ottamaan muiden tunteita huomioon tilanteessa, sillä hän on hetkellisesti menettänyt tilanteessa tunteidensa säätelykyvyn. Edellä mainittu esimerkki kertoo, kuinka paljon tunteiden säätelytaidoilla on merkitystä lapsen toimintaan ja kykyyn säädellä käyttäytymistä. (Ahonen, 2017, ss. 18–19)

Lasten sosiaalisemotionaalisten taitojen kartumisessa aikuisilla on hyvin suuri rooli. Kielellisen kehityksen tukemisella, tunteiden sanoittamisen opettelulla ja empatialla on kaikilla valtavan suuri merkitys sille, miten lapsen sosiaalisemotionaaliset taidot kehittyvät. (Ahonen, 2017, ss. 20–21) Ahosen (2017, s. 22) mukaan tutkimustieto osoittaa, että lapset, joilla on hyvät sosiaalisemotionaaliset taidot menestyvät yleisesti ottaen hyvin elämässään ja sosiaalisissa suhteissaan lapsuudesta lähtien. Myönteisen käytöksen kautta tulee yleensä myös runsaasti myönteistä palautetta, joka vahvistaa itsetuntoa. Ahonen (2017, s. 22) onkin sitä mieltä, että panostaminen lasten sosiaalisemotionaalisiin taitoihin tulisi nostaa entistä tärkeämmäksi osaksi varhaiskasvatusta, sillä nämä taidot vaikuttavat myös sosiaalisen elämän lisäksi lapsen akateemisiin taitoihin. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on paljon

osaamista tällä saralla, mutta varhaiskasvatuksen kuraattori voisi tukea varhaiskasvatuksen henkilöstöä tässä kasvatustehtävässä, sillä hänellä on paljon sosiaalipedagogista asiantuntemusta, jota voisi hyödyntää varsinkin haastavissa tilanteissa.

Ahosen (2017, s. 150) mukaan haastavien kasvatustilanteiden suurta määrää lapsiryhmissä selittää sosiaalisemotionaalista tukea tarvitsevien lasten lisäksi se, että haastavia kasvatustilanteita syntyy myös sellaisten lasten kanssa, joilla nämä taidot ovat kunnossa mutta sopeutuminen päiväkodin arkeen ja toimintaan on vielä kesken. Uuteen ryhmään ja sen toimintatapoihin sopeutuminen on aina vaativa ja aikaa vievä prosessi. Tilanteessa, jossa lapsi vasta harjoittelee tunteiden ilmaisemista, saattaa aina välillä tulla ylilyöntejä, jotka aiheuttavat aikuisen näkökulmasta haastavia kasvatustilanteita. Haastavia kasvatustilanteita tulee siis varmasti jatkossakin olemaan varhaiskasvatuksessa, sillä ne kuuluvat lapsen normaaliin kehitykseen. Tunnetaitoja harjoittelemalla saavutetaan lopulta sellaiset taidot, joilla pystytään hallitsemaan omia tunteita ja opitaan ilmaisemaan niitä oikeatasoisesti. Varhaiskasvatuksen kuraattorityöllä pystytään vastaamaan tilanteisiin, jotka ryhmässä koetaan haastaviksi sosiaalisemotionaalisen kehityksen haasteiden vuoksi.

3 Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen puuttuminen

Lastensuojelulaki määrittelee Suomessa lastensuojelun periaatteet. ”Lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun” (Lastensuojelulaki 417/2007 § 1). Päävastuu lapsen hyvinvoinnista ja kehityksestä on aina ensisijaisesti vanhemmilla. Jos vanhemmat eivät kuitenkaan jostain syystä onnistu pitämään tästä huolta, niin viranomaisilla on velvollisuus puuttua tilanteeseen ja antaa tukea vanhemmille tässä tehtävässä. Tällaisissa tilanteissa perhe ohjataan lastensuojelun asiakkaaksi. (Lastensuojelulaki 417/2007 § 2)

Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on tukea lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea vanhempia kasvatustehtävässä. (Lastensuojelulaki 417/2007 § 3a) Lasten hyvinvoinnin ja kasvun tukemisen lisäksi laissa painotetaan vanhemmuuden tukemista, erityisesti haastavissa ja vaikeissa elämäntilanteissa. Ennaltaehkäisevän lastensuojelun tehtävänä on antaa varhaista tukea ja estää tätä kautta ongelmien kasaantumista ja pahenemista. Ehkäisevä lastensuojelu voidaan nähdä myös esteiden poistamisena ja mahdollisuuksien

avaamisena lapselle ja perheelle. (Pölkki, 2016, s. 263) Edellä mainitun lisäksi lastensuojelulaissa on asetettu tavoitteeksi tukea lasten ja vanhempien läheisiä suhteita, myös perheiden yksityisyyttä tulee kunnioittaa ja asioihin tulee puuttua hienovaraisesti (Lastensuojelulaki 417/2007 § 4). Ehkäisevää lastensuojelua on tarjolla kaikille lapsiperheille kuntien peruspalveluissa, kuten neuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, nuorisotyössä ja perhetyössä. Vaikka ehkäisevää lastensuojelutyötä on tarjolla kaikille lapsiperheille, sitä voidaan silti kohdentaa vaikeassa elämäntilanteessa oleville lapsille ja perheille. Haasteena tässäkin kuten kaikissa ennaltaehkäisevissä palveluissa on niiden ajoittaminen oikeaan aikaan ja paikkaan. Lisäksi vastuukysymykset nousevat esille tämän asian myötä, kenen vastuulla on tarjota näitä ennaltaehkäiseviä toimia perheille. (Pölkki, 2016, s. 262) Pölkki (2016, s. 262) kirjoittaa artikkelissaan, että Lastensuojelun keskusliiton ja Talentian tekemässä selvityksessä ilmeni näkemuseroja siitä, kuka ottaa päävastuun ehkäisevän lastensuojelun toimista kunnissa. Päävastuuta on tarjottu sosiaalityöntekijöille, mutta heidän mielestään heillä on kädet täynnä töitä jo ennestään. Tässä siis riittää ratkottavaa vielä tuleviksi vuosiksi, jotta palvelut saadaan oikea-aikaisesti niille, jotka niitä eniten tarvitsevat. Ehkäisevästä lastensuojelusta puhuttaessa varhaisen puuttumisen käsite tulee usein esille. Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan jonkin ei toivotun kehitysmallin katkaisemista ja tuen tarjoamista. Ongelmaksi tässä nousee sana puuttuminen, joka usein käsitetään ulkoapäin väliin tulemisena tai yksityisyyteen puuttumisena. Tavoitteena on kuitenkin tarjota apua ja yhteistyötä, joten puhumalla esimerkiksi varhaisesta tuesta saavutetaan paljon myönteisempi ilmapiiri eivätkä perheet eivät niin herkästi koe, että heidän asioihinsa puututaan ulkoapäin. (Pölkki, 2016, s. 264)

Varhaista tukea voidaan antaa perus- ja esiopetuksessa kolmiportaisen tuen mallin mukaan, jonka tasot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Kolmiportainen tuki on kasvun ja oppimisen tukea ja tähän tukeen on kaikilla oppilailla oikeus tilanteen niin vaatiessa. (OPH, n.d-b) Yleinen tuki on kevyin tuen muoto ja se voi pitää sisällään esimerkiksi tukiovetusta tai muita lisätoimia oppimisen tukemiseksi. Yleistä tukea voidaan antaa heti, kun tuen tarve on havaittu, sillä tämä tukimuoto ei vaadi erityisiä lausuntoja tai muita toimenpiteitä toteutuakseen. Tehostettua tukea voidaan antaa oppilaalle, joka tarvitsee enemmän tukitoimia ja tuen tarve on pitkäkestoisempaa. Tehostetun tuen saamiseksi oppilaalle tehdään pedagoginen arvio moniammatillisessa yhteistyössä oppilashuollon työntekijöiden kesken. Oppilaalle tehdään myös oppimissuunnitelma, jonka pohjalta tehostettua tukea

annetaan. Voimakkain tukimuoto on erityinen tuki, jota voi saada, jos tehostettu tuki ei riitä oppimisen tueksi. Tällöin oppilaalle tehdään pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Lisäksi oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tästä suunnitelmasta käy ilmi, miten opetus jatkossa järjestetään ja miten tukea annetaan. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan saamasta perusopetuslain mukaisesta tuesta. (OPH, n.d-b)

Varhaiskasvatuksessa tätä kolmiportaista tuen mallia ei ole otettu virallisesti käyttöön. Varhaiskasvatuslaissa ei ole tarkasti määritelty millaista tukea lapsen kuuluu saada, eikä laissa ole myöskään määritelty, että jokaisessa päiväkodissa pitäisi olla varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että tuen tarve pitää ottaa huomioon lasten tai aikuisten lukumäärässä, mutta laissa ei kuitenkaan kerrota tarkkaan, miten tämä pitäisi huomioida ryhmäkoossa. Nämä väljät määritelmät antavatkin kunnille mahdollisuuden toteuttaa varhaiskasvatuksen tukitoimia varsin eri tavoilla ja jättävät lapset hyvin eriarvoiseen asemaan eri puolella Suomea. (OAJ, 2020) Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2017 tekemän valtakunnallisen selvityksen mukaan noin puolet kyselyyn osallistuneista kunnista oli ottanut käyttöön kolmiportaisen tuen mallin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. (Eskelinen & Hjelt, 2017, s. 67)

Edellä mainittuun viitaten olisi hyvä, että lasten tasa-arvoisen kohtelun kannalta Suomeen saataisiin luotua myös varhaiskasvatukseen kaikkia kuntia velvoittava kolmiportainen tuen malli, jonka avulla varhainen puuttuminen mahdollistaisi yhdenvertaiset tukitoimet kaikille lapsille aikaisessa vaiheessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, s. 54) todetaan, että kaikilla lapsilla on tasa-arvoiset oikeudet saada kasvun ja kehityksen mukaista tukea tilanteen niin vaatiessa. Oikeaan aikaan aloitettu ja oikein kohdennettu tuki edistää myönteisesti lapsen kehitystä, oppimismahdollisuuksia ja hyvinvointia. Myös lasten huoltajien ja moniammatillisen tiimin kannalta olisi hyödyllisempää, jos myös varhaiskasvatuksessa olisi käytössä kolmiportainen tuen malli eli yleinen, tehostettu ja erityinen tuki (Heinonen ym., 2016 s. 92). Kolmiportaisen tuen malli selkeyttäisi tilannetta lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä eteenpäin perusopetukseen, kun käytössä olleita tukitoimia voitaisiin verrata toisiinsa kunnolla niiden samankaltaisuuden vuoksi.

Suomessa varhaisen puuttumisen juuret ovat jo Arvo Ylpön 1918 jälkeen perustamissa pienten lasten neuvolakokeiluissa, jotka myöhemmin laajenivat koko maan kattaviksi äitiys- ja lastenneuvolaverkostoiksi. 1990-luvulla laman aiheuttamat kustannussäästöt ajoivat alas tätä hyvin toiminutta järjestelmää samoin kuin koulujen oppilashuoltoa, sillä niitä ei nähty kustannustehokkaina järjestelminä, vaan liian paljon maksavina koko lapsiväestön osaan kohdistuvana ennaltaehkäisevänä toimena. Silloisena ajatuksena oli, että palveluja on hyvä kohdistaa vain niihin yksilöihin, jotka kipeimmin apua tarvitsevat. (Laitinen & Pohjola, 2010, s.183)

Viime vuosina varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työn merkitys on onneksi jälleen huomattu ja niitä on alettu uudelleen kehittämään sekä parantamaan. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) on yksi työkalu tähän prosessiin. Muutosohjelman tavoitteena on ollut parantaa lasten, nuorten ja perheiden palveluita vastaamaan paremmin tulevaisuuden tarpeita. Tavoitteena on ollut vahvistaa peruspalveluita ja ennen kaikkea siirtää painopistettä ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä korostaa varhaisen tuen mallia. Varhaiskasvatuksen ja kouluympäristön sekä siellä olevan yhteisön tehtävänä on lisätä lasten hyvinvointia, ja sen vuoksi siellä toteutettavan yhteisöllisen työn on oltava suunnitelmallista ja tavoitteellista. Tämän lisäksi lasten hyvinvointia tuetaan yksilöllisten palveluiden avulla. Muutosohjelman tavoitteeseen pääsemiseksi on kirjattu muun muassa seuraavia toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään lasten hyvinvointia lähivuosina: vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, vahvistetaan kaveri- ja tunnetaitojen opettelua, tuetaan vanhempia kasvatustehtävässä, vahvistetaan ja kehitetään oppilashuoltoa, mallinnetaan varhaisen tuen käytänteitä aina varhaiskasvatuksesta lähtien, lisätään sähköisiä palveluita ja järjestetään koulutusta yllä mainittuihin asioihin. (THL, 2018a, ss. 7–8)

Varhainen puuttuminen on kirjattu myös lastensuojelulakiin ja se edellyttää viranomaisia puuttumaan havaitsemiinsa puutteisiin riittävän ajoissa. Lapsen asioissa on aina otettava huomioon lapsen etu. (Lastensuojelulaki 417/2007 § 4) Myös sosiaalihuoltolaissa on määritelty lapsen ja hänen perheensä kannalta tärkeiden sosiaalipalveluiden saatavuudesta ja olemassaolosta. Lain mukaan palvelujen on tuettava vanhempia heidän kasvatustyössään. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja, joita kunnan on tarjottava ovat mm. sosiaalityö, perhetyö, tukiperhetoiminta, kotipalvelu, kasvatus- ja perheneuvonta sekä päihde- ja mielenterveystyö. Edellä mainittujen sosiaalipalveluiden tavoitteena on tukea ja auttaa

perheitä haasteellisissa tilanteissa ennaltaehkäisevästi. (Sosiaalihuoltolaki, 1301/2014 § 13, § 14.

Varhaista puuttumista ja ennaltaehkäisevää lastensuojelua voidaan nykyisin toteuttaa myös tukiperhe- tai tukihenkilötoiminnan avulla. Ennen lainsäädännön muuttamista tukihenkilön tai -perheen pystyi saamaan vain lastensuojelun asiakassuhteessa oleva lapsi, mutta nykyisin tähän samaan palveluun ovat oikeutettuja sosiaalihuoltolain mukaan ennaltaehkäisevästi kaikki lapset, joiden turvallinen ja kehityksen mukainen kasvu on uhattuna lapsen omien haasteiden vuoksi tai lapsen perheessä olevien haasteiden vuoksi. (Sosiaalihuoltolaki, 1301/2014 § 28) Tämä on iso parannus entiseen lakiin, sillä tällä tavoin ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä pystytään tekemään paremmin ja turvataan lasten turvallinen kehitys jo varhaisemmassa vaiheessa ennen ongelmien kasvamista liian suuriksi. Lisäksi pystytään ainakin osassa tapauksista välttämään raskaat lastensuojelun tukitoimet.

4 Aiemmat tutkimukset

Vierimaan (2020) pro gradu -tutkielmassa on tutkittu Vantaan kaupungissa käynnissä olevassa kahden ja puolen vuoden mittaisessa pilottihankkeessa mukana olleiden perheiden kokemuksia varhaiskasvatuksen kuraattori- ja psykologipalveluista. Hankkeeseen on palkattu kolme psykologi-kuraattori-työparia työskentelemään pilotissa mukana oleviin päiväkoteihin. Yhdellä työparilla on vastuullaan noin 400 lasta tässä kokeilussa. Hankkeen tavoitteena on lisätä varhaiskasvatuksen moniammatillisuutta ja tuoda edellä mainitut sosiaalialan ammattilaiset osaksi varhaiskasvatuksen arkea. Hankkeesta tehdyn laadullisen tutkimuksen tavoitteena oli selvittää teemahaastatteluiden avulla pilottihankkeeseen osallistuneiden perheiden kokemuksia varhaiskasvatuksen psykologi- ja kuraattoripalveluista ja samalla antaa palautetta ja kehittämisehdotuksia palvelun parantamiseksi. Tutkielman tuloksista käy ilmi, että perheet kokevat saaneensa palvelusta tukea vanhemmuuteen, ohjausta ja neuvontaa, keskustelutukea sekä taitoja vahvistaa omaa vanhemmuutta. Tärkeänä asiana mainitaan myös palvelusta saatu vanhempien emotionaalinen tuki ja palveluohjaus. Lisäksi tuloksista käy ilmi, että perheet, jotka tutkimukseen osallistuivat, kokevat tilanteensa muuttuneen positiivisemmaksi palvelun myötä. Yhtenä kehittämisehdotuksena palvelulle mainittiin, että palvelun piirissä olisi mahdollista jatkaa myös hieman pidempään, vaikka tilanne lapsen kanssa jo kääntyisikin parempaan. Toisin sanoen tuelle kaivattiin jatkuvuutta.

Hovin ym. (2017) tekemässä opinnäytetyössä on ollut tavoitteena tehdä varhaiskasvatuksen kuraattorin työtä ja työkenttää tutuksi varhaiskasvatuksen henkilöstölle Kouvolan kaupungissa, jotta he osaisivat paremmin hyödyntää tätä olemassa olevaa resurssia. Varhaiskasvatuksen kuraattorin työkenttä on vielä suhteellisen uusi, ja tämän vuoksi varhaiskasvatuksessa ei ole osattu hyödyntää tätä olemassa olevaa resurssia oikealla tavalla. Opinnäytetyön tavoitteena on ollut tuottaa esittelylehtinen, jonka avulla kuraattorityötä voidaan tehdä paremmin tunnetuksi ja tavoitettavaksi. Haasteeksi tässä tutkielmassa mainittiin resurssien riittävyys jatkossa, kun tieto kuraattoripalveluista lisääntyy. Kouvolassa työskentelee kaksi kuraattoria, joilla on vastuullaan suuri määrä lapsia. Palvelutarpeen kasvaessa kuraattorin työtaakka saattaa kasvaa liian suureksi ja tätä kautta palvelun laatu ja saavutettavuus heikkenee.

Niemisen ym. (2020) opinnäytetyössä tutkittiin varhaiskasvatusta ehkäisevänä lastensuojelutoimena. Tutkielma toteutettiin valikoiduissa Tampereen kaupungin varhaiskasvatyksiköissä. Tutkielman tavoitteena oli saada selville varhaiskasvatuksen henkilökunnan ajatuksia varhaiskasvatuksesta ehkäisevänä lastensuojeluna. Samalla tutkittiin myös huolen heräämistä ja sen puheeksi ottamista. Tuloksista kävi ilmi, että varhaiskasvatus nähtiin tärkeänä ennaltaehkäisevänä toimena lastensuojelussa. Vanhempien tukeminen ja keskusteluhetket perheiden kanssa koettiin tärkeiksi, mutta varhaiskasvatuksen kiireisen arjen, henkilökunnan vaihtuvuuden ja työntekijöiden poissaolojen koettiin vaikeuttavan tätä tehtävää työtä. Tuloksissa korostui myös huolen puheeksi ottamisen tärkeys, jotta vaikeudet eivät pääse kasautumaan. Resurssien rajallisuus toki nostettiin tässä jälleen esille: kaikkien ongelmia ei ehkä huomata ja tämän vuoksi apu jää saamatta. Lisäksi puheeksi ottamiseen kaivattiin lisää koulutusta. Tutkielmasta kävi ilmi, että haastavissa kasvatustilanteissa perheet ohjataan kunnan palveluiden piiriin. Tutkielmassa todettiin, että varhaista tukea olisi hyvä jatkossa kehittää, samoin palveluihin pääsyä.

Ahosen ja Arolan (2019) opinnäytetyössä tutkittiin varhaiskasvatuksen henkilökunnan sekä kuraattoreiden näkemyksiä kuraattorin tarpeellisuudesta Vantaalla. Tutkielma on toteutettu laadullisena ja siinä on käytetty aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua kyselyä. Vastauksista käy ilmi, että varhaiskasvatuksen henkilökunta ajattelee, että tuttu ympäristö ja

tutut aikuiset päiväkodissa madaltavat vanhempien kynnystä kertoa huolista ja vaikeuksista varhaiskasvatuksen henkilökunnalle paremmin kuin vuotuisessa neuvolatarkastuksessa. Vastauksista käy myös ilmi, että varhaiskasvatuksen henkilöstö kokee ryhmissä olevan paljon sosiaalisemotionaalisia haasteita, joiden ratkomista aika ja resurssihaasteet vaikeuttavat. Kyselyyn osallistuneiden varhaiskasvatuksen kuraattorien vastauksissa oli erityisesti korostettu, että mahdollisiin haasteisiin olisi hyvä päästä käsiksi jo ennen esiopetusikää, jolloin ongelmat eivät pääsisi kasvamaan liian suuriksi.

5 Opinnäytetyön toteutus

Tutkielma toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja sen tavoitteena oli tuoda esille yhteistyöpäiväkodin varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä siitä, kokevatko he varhaiskasvatuksen kuraattorityön tarpeelliseksi omassa yksikössään. Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus ja varsinaisen tutkimusprosessin kulku käydään läpi tässä luvussa. Lisäksi kerrotaan miten eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyvät asiat on huomioitu tehdyssä työssä. Pohditaan työtä sosiaalisesti kestäväen kehityksen näkökulmasta.

5.1 Tutkimustehtävä

Tutkimustehtävänä tässä opinnäytetyössä on selvittää yhteistyöpäiväkodin varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä ja ajatuksia siitä, kokevatko he kuraattorin tarpeelliseksi ja jos kokevat, niin millaista tukea he kaipaisivat varhaiskasvatuksen kuraattorilta. Tutkimuskysymykset ovat yhdessä työelämäyhteyden kanssa suunniteltuja ja tuottavat heille arvokasta tietoa palveluiden kehittamisestä. Saatuja tuloksia voidaan hyödyntää yhteistyöpäiväkodissa tulevaisuudessa, kun suunnitellaan toimintaa ja perheiden saatavilla olevia palveluita sekä yhteistyömuotoja.

Tutkimuskysymykset tässä opinnäytetyössä ovat:

- 1) Mitä mieltä varhaiskasvatuksen opettajat ovat varhaiskasvatuksen kuraattorin tarpeellisuudesta?
- 2) Millainen varhaiskasvatuksen kuraattorin työnkuva voisi olla?

5.2 Aineiston keruu avoimen kirjoitelman avulla

Tutkimusmenetelmä tässä opinnäytetyössä käytetään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkittavaa aihetta ja kuvata oikeassa elämässä tapahtuvia asioita sekä saada kokonaisvaltainen käsitys tutkittavasta aiheesta. Tutkimusta tehdessä pitää muistaa, että todellisuudessa kaikki vaikuttaa kaikkeen, joten asioita ei voi irrottaa toisistaan, vaan niillä on vaikutussuhde toisiinsa. (Hirsjärvi ym., 2007, s. 157) Tämä on hyvä muistaa kvalitatiivista tutkimusta tehdessä ja ottaa se huomioon myös tuloksia analysoidessa. Vastaajien vastauksiin vaikuttavat useat asiat, joilla on yhteys toisiinsa ja täten ne vaikuttavat siihen, millaiseksi kerättävä aineisto muotoutuu. Tämän lisäksi vastauksiin vaikuttaa vastaajan omat henkilökohtaiset motiivit.

Laadullisen tutkimuksen viitekehyksen muodostaa sen pohjalla olevat teoriakäsitteet, joiden ympärille tehtävä tutkimus ja siitä saatavat tulokset kasataan. Viitekehyksen tehtävänä on kertoa lukijalle, mitä tutkittavasta aiheesta tiedetään jo etukäteen ja siihen myös peilataan tutkimuksessa esille tulevia asioita ja tuloksia. Tehtävän tutkimuksen kannalta ei siis ole yhdentekevää minkälainen teoreettinen viitekehys tutkimukseen on koottu ennen varsinaisen tutkimuksen tekemistä. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, ss. 18–19) Tämä on otettu huomioon tätä opinnäytetyötä tehdessä. Raportissa esiteltävät teoriat liittyvät tiivisti tutkittavaan aiheeseen ja esiteltäviin tuloksiin. Tämän lisäksi niissä on huomioitu tutkittavan aiheen ajankohtaisuus ja aiemmin tehtyjen tutkimusten tulokset. Tuomen ja Sarajärven (2009, s. 20) mukaan tutkimustulokset eivät myöskään ole ikinä täysin objektiivisiä, sillä tutkimuksen tekijän omat subjektiiviset näkemykset vaikuttavat ensinnäkin tutkimuskysymyksen asetteluun ja toiseksi ne vaikuttavat siihen, miten tuloksia tulkitaan ja esitetään.

Aineiston tuottamisen apuvälineenä käytettiin Webropol-kyselytyökalua, jonka kautta tutkimukseen osallistuvat vastasivat kahteen tutkimuskysymykseen avoimen ja vapaamuotoisen kirjoitelman avulla. Sähköisen tiedonkeruumenetelmän etuja ovat aineiston keräämisen vaivattomuus ja aineiston saaminen suoraan sähköisessä muodossa, mikä helpottaa aineiston analysoinnin aloittamista, ja kyselyyn vastaamisen helppous. Tutkimuslinkki lähetettiin yhteistyöpäiväkodin sähköpostiin, josta kyselyyn osallistujat pääsivät ennalta sovitun ajan kirjautumaan kyselytyökaluun, jolla tietoa kerättiin. Tällä

tavalla pidettiin huolta vastaajien anonymiteetin ja tutkimuksen luotettavuuden säilymisestä. Linkin avattuaan vastaajille aukesi ensin kyselyn saatekirje (liite 2), jossa kerrottiin tekeillä olevasta tutkimuksesta ja taustatietoa kyselyssä tutkittavasta aiheesta. Taustatiedon kertominen tutkittavasta aiheesta oli aiheellista, sillä varhaiskasvatuksen kuraattori on vielä suhteellisen uusi ammattinimike ja työkenttä tämän vuoksi myös uusi. Taustatiedon kautta vastaajille pystyttiin valottamaan kuraattorin työkenttää ja sitä, minkälaisen asioiden parissa työtehtävät saattavat olla.

Saatekirjeen luettuaan vastaajat pääsivät vastaamaan varsinaiseen kyselyyn. Kysely muodostui kahdesta avoimesta kysymyksestä, joiden lisäksi oli esitetty muutama apukysymys vastaamisen helpottamiseksi. Kysymyksiin sai vastata vapaamuotoisen kirjoitelman avulla, jossa käsiteltiin kysytyjä asioita. Tutkimukseen vastattiin täysin anonymisti ja vastauksia ei voitu liittää vastaajaan. Tutkimukseen osallistujat vastasivat kyselyyn yhdellä kertaa, sillä kyselyyn ei liitetty mahdollisuutta jatkaa kyselyä myöhemmin. Tähän vaihtoehtoon päädyttiin sen vuoksi, että se olisi saattanut heikentää vastausmäärää, jos vastauksen jatkaminen myöhemmin olisi kiireessä unohtunut.

Usein laadullisessa tutkimuksessa käytetään aineiston keräämisen muotona haastatteluja, joissa päästään vuorovaikutukseen vastaajien kanssa. Tässä tehdyssä työssä kyselyn toteuttaminen sähköisessä muodossa oli perusteltua sen vuoksi, että varhaiskasvatuksessa arki on kiireistä ja aika, jolloin opettajilla on mahdollisuus poistua ryhmästä, vaihtelee suuresti päivien mukaan. Sähköisen vastauslinkin kautta opettajilla oli mahdollisuus osallistua kyselyyn heille itselleen parhaiten sopivana aikana. Yleisesti kyselytutkimuksen etuina voidaan pitää seuraavia asioita: kysely tavoittaa suuren määrän vastaajia helposti, aineisto saadaan helposti tutkittavaan sähköiseen muotoon, kyselytutkimus on myös kustannustehokas ja aikaa säästävä tapa saada aineisto kasaan. Kyselytutkimuksen haittapuoliksi voidaan mainita se, että ei tiedetä kuinka tosissaan vastaajat osallistuvat kyselyyn, ei myöskään tiedetä kuinka perehtyneitä vastaajat ovat tutkittuun aiheeseen ja vastaamatta jättämisen määrä voi nousta suureksi. (Hirsjärvi ym., 2007, s. 190)

Kyselylinkin aktivoimisen ja päiväkodin sähköpostiin lähettämisen jälkeen yhteistyöpäiväkodin johtajalle lähetettiin viesti, jossa muistutettiin kyselyn alkamisesta. Kysely oli avoinna kaksi viikkoa, ja siihen saatiin vastausaikana kolme vastausta. Aineistoa

saatiin tässä tutkimuksessa kerättyä yhteensä noin kaksi A4 arkillista, joka oli riittävä määrä teemoittelun aloittamiselle ja sille, että aineistoa pystyi lajittelemaan eri teemojen alle. Vastausmäärä ei kuitenkaan ole oleellista opinnäytetyötasoisessa laadullisessa tutkimuksessa vaan tärkeintä on keskittyä saamaan saaduista vastauksista kaikki oleellinen irti. Laadullisen tutkimuksen tärkein tehtävä on kerätä tietoa tutkittavasta aiheesta ja tämä onnistuu myös pienemmän aineiston avulla. (Tuomi & Sarajärvi, 2011, s. 85)

5.3 Aineiston teemoittelu

Kaiken kaikkiaan vastauksia saatiin kolme kappaletta kyselyn vastausaikana. Vastausten analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Teemoittelu on analyysimenetelmänä hyvin samankaltaista kuin luokittelu, mutta siinä keskitytään lukumäärien sijasta siihen, mitä tutkittavasta aiheesta on sanottu. Teemoittelun avulla saadaan aineistosta nostettua esille niitä teemoja ja asioita, jotka toistuvat vastaajien vastauksissa. (Tuomi & Sarajärvi, 2011, s. 93). Tuomen ja Sarajärven (2011, s. 92) mukaan kaikkein tärkeintä analyysin tekoa aloittaessa on valita ne muutamat teemat, joihin aikoo keskittyä. Laadullinen tutkimus tuottaa paljon kiinnostavia teemoja, joita nousee esiin vastauksista, mutta analyysia tehdessä pitää olla mielessä kirkkaana omat tutkimuskysymykset ja keskittyä hakemaan vastauksia näihin kysymyksiin. Kaikki muu mielenkiintoinen, jota nousee esille tutkimuksesta, on syytä siirtää seuraavaan tutkimukseen. Ennen varsinaista teemoittelua tutkittavaa aineistoa voi luokitella eri luokkiin kysytyjen kysymysten perusteella tai taustatietojen perusteella. Tällä tavoin tutkija pystyy jäsentämään tutkittavaa aineistoa. (Tuomi & Sarajärvi, 2011, s. 93)

Aineiston analyysi ja teemoittelu aloitettiin heti tutkittavan aineiston keräämisen päätyttyä. Aineisto kerättiin sähköisen Webropol-kyselytyökalun avulla, ja saadut vastaukset siirrettiin Word-tiedostoon aineiston käsittelyn helpottamiseksi. Saadut vastaukset luettiin läpi useaan kertaan, jotta saatiin kokonais käsitys siitä mitä vastaajat ovat vastauksissaan kertoneet. Tämän jälkeen vastauksia alettiin värikoodien mukaan jaotella eri teemoihin tutkittavien kysymysten perusteella. Hyvin pian värikoodaamisen jälkeen alkoi käydä selväksi, että vastauksissa toistui paljon samat asiat. Vastaukset olivat huolellisesti kirjoitettuja ja niissä toistui samat teemat, vaikka samasta asiasta saatettiin kertoa eri ilmausta käyttäen.

Teemoittelun apuna käytettiin Excel-taulukkoa, jonne vastauksia oli helppo kerätä värikoodien mukaan. Taulukko 1 kuvaa teemoittelua värikoodien mukaan.

Taulukko 1 Teemoittelua värikoodien mukaan

Avun tarpeet	Kuraattorin työnkuva
tukea vanhemmuuteen	ohjaus ja neuvonta
haastavat kasvatustilanteet	ideoita pienryhmätoimintaan
lasten tarvitsema tuki	yhteistyö VEO:n kanssa
tietoa yhteistyötahoista	perheiden tukemista
tukea varhaiskasvatuksen työntekijöille	juttelupaikka
tukea perheille	vanhemmuuden tukeminen

Tämän jaottelun jälkeen vastauksista pystyi muodostamaan teemoja, joiden alle vastaukset luonnollisesti sopivat. Teemoittelun tuloksena syntyi viisi teemaa, jotka ovat haastavat kasvatustilanteet, resurssit, vanhemmuuden tukeminen, ohjaus ja neuvonta sekä saavutettavuus.

5.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tuomen & Sarajärven (2011, s. 128) mukaan laadullisen tutkimuksen eettisyyttä pohdittaessa on tärkeää kiinnittää huomiota etenkin seuraaviin asioihin, miten tutkimukseen osallistuvia on informoitu tutkimuksesta, ovatko aineiston keräämistavat ja analysointimenetelmät luotettavia, toteutuuko yksityisyydensuoja ja esitetäänkö tutkimustulokset oikealla tavalla. Tässä opinnäytetyössä eettisyys toteutui hyvin ja luotettavalla tavalla, työssä on noudatettu Tutkimuseettisen toimikunnan hyvän tieteellisen käytännön ohjeistusta ja ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita. Tutkimukseen osallistujia on informoitu ennen tutkimukseen osallistumista ja heille on

kerrottu, mistä tutkimuksessa on kyse. Heille on kerrottu, että kerättävää aineistoa käytetään opinnäytetyön aineistona ja he hyväksyvät tämän osallistuessaan tutkimukseen. Osallistujille on myös kerrottu, että tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin tahansa ilman erityistä syytä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, s. 8) Tutkimukseen osallistuvilla henkilöillä on oikeus ilmaista mielipiteensä vapaasti perustuslain suoman sananvapauden mukaisesti, henkilöillä on myös oikeus yksityisyyteen ja tutkimus on suoritettu siten, että yksittäisiä henkilöitä ei pysty identifioimaan vastausten perusteella. Tutkimukseen osallistuminen ei ole vaarantanut tai asettanut kyselyyn osallistuvia minkäänlaisten haittojen alaisiksi. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, ss. 7–8)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa kertomalla mahdollisimman tarkasti tehdyn tutkimuksen eri vaiheet (Hirsjärvi ym., 2007, s. 227). Edellä mainittua ohjetta on pyritty noudattamaan huolellisesti tätä työtä tehdessä. Luotettavuuden lisäämiseksi lähdemateriaali on kerätty monipuolisesti alan tutkimustietoa hyödyntäen ja lähteissä on huomioitu niiden tuoreus ja sopivuus tehtävään työhön. Internet-lähteinä on käytetty vain luotettavia sivustoja kuten Finlex-sivustoa. Lähdemateriaaleihin on perehdytty huolellisesti ennen varsinaisen tutkielman kirjoittamisen aloittamista, jolloin on pystytty valitsemaan ne teemat työhön, jotka parhaiten tukevat tekeillä olevaa työtä. Kyselyn kysymykset on laadittu mahdollisimman objektiivisesti ja ilman johdattelua tiettyyn vastausmalliin, jotta saavutetaan mahdollisimman luotettavaa ja oikeaa tietoa.

Tutkielman aineistonkeruu on suoritettu luotettavalla ja yksityisyydensuojan mahdollistavalla tavalla ja samoin aineiston säilytyksessä on huomioitu tietoturvallisuus. Aineistoa säilytetään tutkimuksen tekijän omalla tietokoneella salasanalla suojattuna ja sen muokkaamisen jälkeen siitä tehdään varmuuskopio, jotta tärkeää tietoa ei pääse katoamaan ja tutkimus säilyy luotettavana. Aineisto tuhotaan asianmukaisesti vuoden kuluttua opinnäytetyö julkistamisen jälkeen. Kaikki aineiston käsittelyyn liittyvä tieto löytyy aineistohallintasuunnitelmasta (liite 1). Aineiston analyysi ja tulosten esittely on pyritty tekemään mahdollisimman objektiivisesti saatujen vastausten perusteella. Laadullisessa tutkimuksessa aineistosta saatavat yleistyksset eivät ole ensisijainen tavoite, mutta tutkimalla aihetta tarpeeksi tarkkaan saadaan yleensä tuotua esille asioita, jotka ovat merkittäviä tutkittavan aiheen kannalta ja jotka monesti toistuvat yleiselläkin tasolla. (Hirsjärvi ym.,

2007, s. 177) Toimimalla edellä mainitulla tavalla tulosten siirrettävyys mahdollistuu ja tutkimus antaa uutta tietoa tutkittavasta aiheesta laajemmalle.

5.5 Sosiaalisesti kestävä kehitys

Opinnäytetyötä tehtäessä on tärkeää ottaa huomioon kestävän kehityksen näkökulma. Työtä suunniteltaessa ja sen toteutuksen aikana on hyvä pohtia miettimään, miten tehty työ tukee kestävää kehitystä ja sen tavoitteita. Kestävä kehitys on tärkeä huomioon otettava seikka nykypäivänä ja kestävää kehitystä voidaan tukea erilaisilla tehdyillä päätöksillä. Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan kaikkia niitä osa-alueita, joita siihen voidaan liittää kuten ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävä kehitys. (Kestäväkehitys.fi, n.d.) Tehty opinnäytetyö tukee varhaiskasvatuksen näkökulmasta ajateltuna sosiaalisesti kestävää kehitystä, mutta toisaalta myös ekologista kestävää kehitystä. Sosiaalisen kestävän kehityksen tavoitteena on tukea hyvinvoinnin siirtymistä sukupolvelta toiselle ja siten vähentää eriarvoisuutta hyvinvoinnissa, terveydessä ja osallisuudessa (THL, 2019b). Tuomalla moniammatillinen henkilöstö osaksi varhaiskasvatuksen arkea tuetaan lasten kehitystä.

Varhaiskasvatuksen perusteissa (2018, s. 30) sanotaan, että inklusiivisen toimintakulttuurin kautta lasten osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo lisääntyy. Lasten näkemyksiä ja ajatuksia arvostamalla ja toimintatapoja kehittämällä saadaan lasten osallisuus lisääntymään. Lapset kohdataan sensitiivisesti, jotta lapset saavat myönteisiä kokemuksia nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta ja kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti riippumatta kielestä, etnisyydestä, sukupuolesta, katsomuksesta tai vammaisuudesta. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on taata lapselle hyvinvointia, turvallisuutta ja oppimista ja kaikki tämä tehdään kestävän kehityksen hengessä. Sosiaalinen kestävä kehitys tukee lasten hyvinvointia ja oppimista varhaiskasvatuksessa. Tätä voidaan edistää sillä, että varhaiskasvatuksessa työskentelee koulutettua ja ammattitaitoista henkilökuntaa erilaisilla ammatillisilla taustoilla. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on huolehtia lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Tähän peilaten voidaan ajatella että, varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on keskeinen rooli olla tukijana ja kasvattaja, kun lapset opettelevat sosiaalisemotionaalisia taitoja. (OPH, 2018, ss. 30–31) Varhaiskasvatuksen toimintamalleja

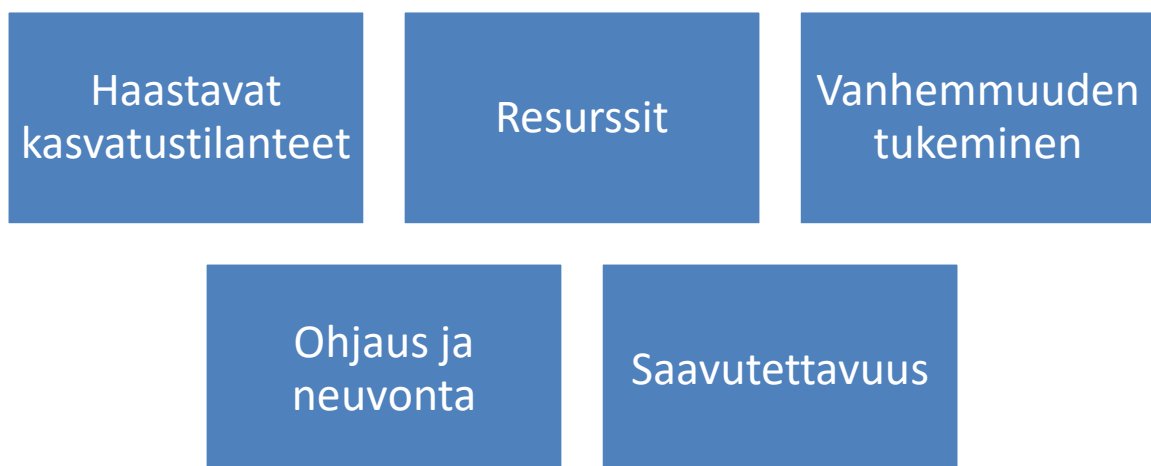
kehittämällä ja henkilöstöresursseja ja niiden osaamista päivittämällä voidaan tukea näitä sosiaalisen kestäväen kehityksen tavoitteita.

Ekologisen kestäväen kehityksen perusajatuksena on säilyttää biologinen monimuotoisuus sekä toimiva ekosysteemi planeetallamme. Samoin sen tavoitteena on saavuttaa ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan välillä tasapaino, joka ei kuormita ja ylitä luonnon kestokykyä pitkällä aikavälillä. (Kestäväkehitys.fi, n.d.) Tämä näkökulma huomioon ottaen tehty opinnäytetyö tukee hyvin tätä kestäväen kehityksen periaatetta, sillä työ on tehty sähköistä kyselytyökalua hyväksi käyttäen. Tämä toimintatapa säästi siirtymisen yhteistyöpäiväkodille ja tätä kautta estettiin turhien liikenteen aiheuttamien päästöjen syntymistä. Lisäksi sähköisessä muodossa saadut vastaukset tukevat ekologista ajattelutapaa, jossa turhaa paperin käyttöä vältetään ja näin säästetään luonnonvaroja.

6 Tulokset

Varhaiskasvatuksen opettajille tehdyn kyselyn tulokset käydään läpi tässä luvussa. Tulokset esitellään tutkimuskysymysten sekä vastauksista nousseiden teemojen mukaisesti. Tulosten esittämisen tukena käytetään suoria lainauksia vastauksista. Pääteemoiksi kyselyssä nousivat haastavat kasvatustilanteet, resurssit, vanhemmuuden tukeminen, ohjaus ja neuvonta sekä saavutettavuus. Kuva 2 teemat on havainnollistettu.

Kuva 2 Työntekijöiden kyselyn teemat

6.1 Haastavat kasvatustilanteet

Kyselyn vastauksissa nousi hyvin selkeästi pinnalle haastavien kasvatustilanteiden määrän lisääntyminen lapsiryhmissä. Haastavien kasvatustilanteiden määrän nouseminen kuormittaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Varhaiskasvatuksen henkilöstö nostaa esille myös vanhempien tarpeen tukeen haastavissa kasvatustilanteissa kotona. Yhdessä vastauksessa nostettiin esille vanhempien väsyminen, jos perheessä on paljon haasteita arjessa.

Nykykaan haastavat kasvatustilanteet päiväkodeissa ovat lisääntymässä päin ja kuormittavat henkilöstöä yhä enemmän.

Myös vanhemmilta tulee usein kysymyksiä vanhemmuudesta sekä miten tulisi toimia erilaisissa kasvatustilanteissa.

6.2 Resurssit

Resurssihaasteet varhaiskasvatuksessa tulivat esille lähes kaikissa vastauksissa. Ryhmäkokojen suuruus, rajallinen aika vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja henkilökuntaresurssit ovat asioita, jotka vastaajien mielestä hankaloittavat tehtävää työtä. Kaikissa kolmessa vastauksessa oltiin sitä mieltä, että kaikki mahdollinen tuki ja lisäapu on tervetullutta varhaiskasvatukseen, vaikka varsinaisesti kuraattorin tarpeellisuuteen kaikki vastaajat eivät osanneet sanoa mielipidettään. Eräs vastaaja oli sitä mieltä, että rajalliset resurssit saattavat vaikuttaa jopa siihen, että kaikkia tuen tarpeita ei kyetä havainnoimaan.

Päivähoidon resurssit ovat rajalliset ja kohtaamiset vanhempien kanssa kuitenkin aika lyhyitä, joten kuraattorilta saatava ohjaus ja neuvonta hyödyttäisi varmasti perheitä suuresti.

Jokapäiväisissä kasvatustilanteissa ryhmäkokojen ollessa suuria kaikkien lasten tarvitsema tuki kehitykselleen ja hyvinvoinnilleen ei välttämättä tule huomioituksi.

Koen, että kaikki matalan kynnyksen apu, ennaltaehkäisevä sellainen on todellakin tervetullutta sekä tarpeellista.

6.3 Vanhemmuuden tukeminen

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen kuraattorista olisi varmasti apua ja hyötyä perheille vanhemmuuden tukemisessa. Varhaiskasvatuksen opettajien aika ei välttämättä riitä siihen tuen määrään, mitä perheet saattaisivat kaivata. Kuraattorin läsnäolo päiväkodilla ja hänen puheilleen pääseminen auttaisi vanhempia hakemaan herkemmin apua haastaviin tilanteisiin. Yhdessä vastauksessa nostettiin esille myös kuraattorin mahdollisuus käydä perheen kotona havainnoimassa ja antamassa tukea kasvatustilanteisiin. Myös yhteistyö kuraattorin ja VEO:n välillä nostettiin esille vastauksissa.

Koen, että varhaiskasvatuksen kuraattori voisi toimia päiväkodilla hyvin matalan kynnyksen ennaltaehkäisevänä apuna perheille, koska hän olisi helposti saatavilla eikä perhettä tarvitsisi sinänsä ohjata avun piiriin vaan voisi tarjota ihan vaan juttelu/miettimishetkeä täällä yksikössä.

Perheille kuraattori olisi matalan kynnyksen apu/tuki esimerkiksi arjen haasteisiin.

6.4 Ohjaus ja neuvonta

Kuraattorin työnkuvan määrittelyyn tuli paljon vastauksia ja tärkeimmäksi asiaksi nousi ohjaus ja neuvonta. Kuraattorin puoleen voisi kääntyä niin varhaiskasvatuksen henkilöstö kuin vanhemmatkin. Kuraattorilta toivottiin vinkkejä arkeen niin päiväkodissa kuin kotonakin. Kuraattorin toivottiin tuovan uusia ideoita pienryhmätyöskentelyyn ja arjen haastaviin kasvatustilanteisiin. Vanhemmille kuraattori voisi toimia eteenpäin ohjaavana tahona, sillä hänellä olisi tietoa yhteistyökumppaneista sekä perheille tarkoitetuista palveluista. Kuraattorilta toivottiin myös avoimia vastaanottoaikoja, jolloin hänen luonaan voisi pistäytyä vain juttelemassa hetken ja saada hieman purettua huolia jollekin.

Työntekijöiden olisi helppo saada häneltä tarvittaessa tietoa yhteistyötahoista ja muista apu-/tukitoimista lapsiperheille ja lapsille.

Kuraattorista olisi apua vanhempien vanhemmuuden tukemisessa, perhearjen haasteiden tukemisessa ja tätä kautta auttaa ennaltaehkäisevästi myös vanhempien väsymistä.

6.5 Saavutettavuus

Kuraattorin läsnäoloon päiväkodilla vastaajilla oli paljon toiveita. Kaikki kolme vastaajaa olivat täysin samaa mieltä siitä, että kuraattorin olisi hyvä olla korkeintaan kolmen päiväkodin käytettävissä, mielellään vain yhden. Kuraattorin toivottiin kiertävän ryhmissä, jotta lapset ja perheet tulisivat tutuiksi ja tätä kautta perheillä olisi matala kynnyks konsultoida kuraattoria tarpeen tullen. Myös kuraattorin helppoa saavutettavuutta ja läsnäolo päiväkodilla toivottiin kaikissa vastauksissa. Nopeutta toivottiin asian vireille saamisessa eli ettei vanhemman tarvitsisi liian kauan odotella pääsyä kuraattorin juttusille.

Kokisin, että parhaimman hyödyn kuraattorista saisi, jos se olisi vain yhden päiväkodin käytettävissä. Tai mikäli kiertävä olisi, niin vain muutaman päiväkodin kesken.

Kuraattorin olisi varmasti hyvä olla päiväkodilla esimerkiksi kiertäen ryhmissä niin, että lapset ja perheet olisivat hänelle tuttuja.

Jotta vanhempien kynnyks ottaa yhteyttä/tulla tapaamaan kuraattoria olisi mahdollisimman matala, tulisi se tehdä mahdollisimman helpoksi.

7 Johtopäätökset

Johtopäätöksiin päästiin vertailemalla saatuja tuloksia aiempiin tutkimustuloksiin ja peilaamalla tuloksia työssä esiteltyyn teoriaan. Johtopäätökset on esitelty tutkimuskysymysten mukaisesti kuraattorin tarpeellisuuden ja työnkuvan mukaan lajiteltuna. Kuraattorin tarpeellisuuden alle kerättiin johtopäätökset haastavista

kasvatustilanteista ja resursseista. Kuraattorin työnkuvan johtopäätöksissä on taas esitelty ohjaus ja neuvonta sekä vanhemmuuden tukeminen. Saavutettavuutta käsitellään jonkin verran kummankin otsikon alla sillä se liittyy niin työnkuvan määrittelyyn kuin resurssiasioihin.

7.1 Kuraattorin tarpeellisuus

Varhaiskasvatuksen kuraattorin työn tarpeellisuutta voidaan pohtia monelta eri kannalta. Tässä pohdinnassa on käytetty varhaiskasvatuksen opettajien esille tuomia teemoja, kun heiltä kysyttiin kuraattorin tarpeellisuudesta. Haastavat kasvatustilanteet ja niiden aiheuttama kuormitus työntekijöissä nousi yhtenä teemana pinnalle vastauksissa. Haastavat kasvatustilanteet koetaan kuormittavana tekijänä työntekijän näkökulmasta. Aikuisten lisäksi ne kuormittavat yhtä lailla ryhmän lapsia, sillä tilanteessa, jossa aikuisen huomio keskittyy vain yhteen lapseen, muut lapset jäävät hetkeksi ikään kuin tuuliajolle. Ahonen (2017, s. 150) toteaa, että haastavat kasvatustilanteet kuuluvat varhaiskasvatukseen, sillä lapset vasta opettelevat tunteiden itsesäätelytaitoja ja tämän vuoksi myös käytöksessä on havaittavissa ei toivottuja malleja. Aikuinen onkin tärkeä tukija, kun lapsi opettelee sosiaalisemotionaalisia taitoja (Ahonen, 2017, s. 21). Ahosen & Arolan (2019, s. 16) tekemän opinnäytetyön tuloksista käy ilmi, että kuraattorin tuki sosiaalisemotionaalisissa haasteissa on korvaamatonta ja kuraattoreiden mielestä olisi hyvin tärkeää, että sosiaalisemotionaalsiin haasteisiin tartutaan jo ennen esikouluikää. Kuraattori voisi tuoda varhaiskasvatuksen henkilöstölle vinkkejä ja uusia ideoita siitä, miten lasta voi paremmin tukea ja ymmärtää haastavissa kasvatustilanteissa. Usein ryhmän ulkopuolelta tuleva voi nähdä haastavan tilanteen täysin eri tavalla ja yhdessä pohtimalla tilanteeseen voidaan löytää uusi toimintatapa.

Haastaviin kasvatustilanteisiin ja niiden aiheuttamaan kuormitukseen pystyy kuraattorin tuen tai lisäkoulutuksen lisäksi vaikuttamaan myös monilla muilla tavoilla. Yksi hyvä keino on lisätä empaattisuutta lasten parissa. On todettu, että aikuisen lämmin ja empaattinen vuorovaikutus lasten kanssa vähentää huomattavasti sosiaalisemotionaalista tuen tarvetta ja rauhoittaa haastavia kasvatustilanteita. Turha kieltäminen ja sellaisten asioiden vaatiminen lapselta, joita hän ei vielä kykene suorittamaan ilman vahvaa aikuisen tukea, on täysin

turhaa. Sen sijaan lasta kannustava ja yrittämiseen innostava tyyli toimii tällaisissa tilanteissa paljon paremmin. (Ahonen, 2017, ss. 78–80)

Empaattisuuden lisäämisen lisäksi toinen keskeinen keino vähentää haastavia kasvatustilanteita on päiväkotipäivän hyvä struktuuri. Selkeällä ja joka päivä samankaltaisena toistuva päivärytmi luo turvallisuuden ja ennakoitavuuden tunnetta lapselle ja vähentää tätä kautta haastavien kasvatustilanteiden syntymistä (Ahonen, 2017, s. 196). Haastavien tilanteiden minimoimiseksi varhaiskasvatuksen opettaja voi konsultoida moniammatillista tiimiä (VEO ja kuraattori) ja tätä kautta voidaan yhdessä pohtia uusia tapoja toteuttaa toimintaa. Moniammatillisen tiimin tavoitteena on hyödyntää kaikkien eri ammattiryhmien osaamista ja tätä kautta saada paras mahdollinen hyöty tilanteen parantamiseksi.

Varhaiskasvatuksen rajalliset resurssit on nostettu vastauksissa esille. Resursseihin voidaan laskea kuuluvaksi henkilöstöresurssit, työhön käytettävissä oleva aika ja ryhmäkoko. Resurssihaasteiksi voidaan kokea henkilöstön poissaolot, liian suuret ryhmäkoot ja ajankäytölliset ongelmat. Varhaiskasvatuksen opettajien vastauksissa nousi esille huoli siitä, saavatko perheet tarpeeksi tukea vanhemmuuteen lyhyiden kohtaamisten aikana. Kiireisessä arjessa keskusteluhetket perheiden kanssa saattavat jäädä lyhyiksi ja vanhempien huolet eivät välttämättä tule kuulluksi sillä tavalla kuin pitäisi. Kuraattorityöllä voitaisiin paikata tätä aukkoa, joka muuten kiireisessä arjessa saattaa jäädä paikkaamatta. Vierimaan (2020, s. 48) pro gradu -tutkielmassa todettiin, että perheet kokivat kuraattorityön tukeneen vanhemmuutta ja toimineen jopa terapeuttisena keskusteluhetkenä. Keskusteluhetken kuraattorin kanssa koettiin tukevan myös vanhemman omaa jaksamista arjen keskellä. Kuraattorityöllä voidaan täten katsoa olevan myös laajempia vaikutuksia perheen kokonaisyhyvinvoinnin kannalta kuin pelkällä varhaiskasvatuksella, jonka tehtävänä on keskittyä lapsen hyvinvoinnin edistämiseen.

Resurssihaasteiden aiheuttama kiire tai suuret lapsimäärät suhteessa aikuisten määrään saattavat aiheuttaa puutteita lasten havainnoimiseen, kuten tämän tutkimuksen vastauksissa nostettiin esille. Tätä tulosta tukee myös Niemisen ym. (2020, s. 19) tekemä tutkimus, jossa päädyttiin samansuuntaisiin tuloksiin. Resurssihaasteet saattavat häiritä havaintojen tekemistä arjessa ja tämän vuoksi ongelmia ei aina ehditä havaita riittävän aikaisin. Moniammatillisen yhteistyön merkitys korostuu näissä tapauksissa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja kuraattorin konsultointi ja säännöllinen ryhmässä vierailu helpottavat ongelmien huomaamista. Ajoissa huomatu ongelmratkaisujen löytäminen. Hovin ym. (2017, s. 29) opinnäytetyössä on todettu, että kuraattorin työn tavoitteena on voimavarojen lisääminen ja positiivisten ratkaisujen löytäminen niin lapsen kuin perheen ja työyhteisön hyväksi. Moniammatillisuutta lisäämällä ja eri alojen yhteistyöllä ongelmat huomataan aikaisessa vaiheessa ja tarvittavat tukitoimet saadaan aloitettua ajoissa. Tällä tavalla toimien myös varhaisen puuttumisen malli toteutuu.

Päiväkodilla läsnä oleva kuraattori mahdollistaisi varhaiskasvatuksen henkilökunnan matalan kynnyksen konsultoida. Useissa varhaiskasvatusyksiköissä varhaiskasvatuksen erityisopettaja vierailee vain noin kerran kuussa, mutta jos talossa olisi useammin paikalla oleva kuraattori, saisi päiväkodin henkilöstö nopeammin apua haastaviin tilanteisiin.

7.2 Kuraattorin työnkuva

Vanhemmuuden tukeminen on tärkeä osa varhaiskasvatuksen työtä, sillä työtä lapsen edun parhaaksi tehdään yhteistyössä vanhempien kanssa. Aiemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että vanhemmat kokevat keskusteluhetket kuraattorin kanssa hyvin tärkeiksi. Arkiset juttutuokiot voivat auttaa vanhempia paljon, ja he saavat keskustelujen lomassa paljon vinkkejä arkeen ja siellä ilmeneviin haasteisiin. Usein vanhemmat kokevat saavansa myös paljon lisää itseluottamusta vanhempana toimimiseen keskustelujen myötä. (Vierimaa, 2020, ss. 47–48) Vanhemmuuden tukemisen lisäksi kuraattorityöllä voi olla valtava merkitys vanhemman oman jaksamisen kannalta, se että voi jakaa huolia jonkun toisen kanssa auttaa yleensä jaksamaan paremmin. Liikanen (2015, s. 46) osuvasti sanoo, että toimiessaan palveluohjaus lisää asiakkaiden hyvinvointia. Toimiva palveluohjaus vaatii onnistuakseen oikea-aikaisuutta ja helppoa saavutettavuutta. Päiväkodissa läsnä oleva kuraattori tuo vanhemmille tarkoitettuja palveluita askeleen lähemmäksi kohderyhmää ja tällä tavoin helpottaa palveluun hakeutumista ja lisää sen tunnettavuutta sekä saavutettavuutta.

Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että varhaiskasvatuksen kuraattorityö luo paljon mahdollisuuksia kehittää varhaiskasvatuksen palveluita vastaamaan paremmin vanhempien ja ammattilaisten tarpeita. Saavutettavalla ja läsnäolevalla työllä avataan mahdollisuus vanhemmille ottaa yhteyttä haastavissa tilanteissa kuraattoriin ja samoin varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Varhaiskasvatuksen kiireinen ja välillä resurssihaasteiden parissa tehtävä työ

hyötyisi varmasti yhden uuden ammattiryhmän läsnäolosta päiväkodilla ja tämä voisi avata uusia yhteistyön muotoja kaikille.

8 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yhteistyöpäiväkodin varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia ja mielipiteitä varhaiskasvatuksen kuraattorityöstä ja lisäksi selvittää heidän mielipiteitään kuraattorin tarpeellisuudesta päiväkodilla. Tulokset kertovat yhden päiväkodin opettajien ajatuksia tutkittavasta aiheesta, joten tuloksia ei voi yleistää laajempaan käyttöön. Vastausmäärä tehdyssä tutkimuksessa jäi pieneksi, tämä tietenkin vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen, mutta verrattuna aiemmin muualla tehtyihin tutkimuksiin, saadut tulokset ovat hyvin samansuuntaisia. Tässä suhteessa voitaisiin ajatella, että varhaiskasvatuksen kuraattorityö tukisi luontevasti varhaiskasvatuksen moniammatillista yhteistyötä.

Opinnäytetyön tekeminen aloitettiin loppuvuodesta 2020 aiheen valinnalla ja yhteistyökumppanin hankkimisella. Marraskuussa 2020 työlle kerättiin tietoperustaa eri lähteiden muodossa ja alettiin yhdessä yhteistyöpäiväkodin kanssa miettiä tulevia tutkimuskysymyksiä. Tutkittavan aiheen rajaaminen sujui helposti ja sitä tukevat teoriat saatiin myös valittua. Alkuvuodesta 2021 työlle myönnettiin tutkimuslupa. Teorian kirjoittaminen jatkui tässä vaiheessa aktiivisesti. Keväällä 2021 aineisto kerättiin yhteistyöpäiväkodin varhaiskasvatuksen opettajien keskuudesta ja aineiston analysointi aloitettiin välittömästi sen keräämisen jälkeen. Työ jatkui tulosten kirjoittamisella ja työn loppuun saattamisella loppukevään aikana.

Opinnäytetyön aiheen valinta lähti liikkeelle omasta mielenkiinnosta varhaiskasvatuksen kuraattorityötä kohtaan. Omassa työssäni varhaiskasvatuksessa olen useasti huomattu, että perheillä on paljon kysymyksiä liittyen lastenkasvattamiseen, lapsiperheen palveluihin ja haastavaan käytökseen. Olin aiemmin törmännyt varhaiskasvatuksen kuraattorin nimikkeeseen ja aloin tarkemmin tutustua tämän työn tehtäviin sekä kuvauksiin töistä. Tarkemmin tutustuttuani kuraattorin työkenttään, alkoi aihe kiinnostaa itseäni niin paljon, että päätin etsiä työlle yhteistyökumppanin, jonka kanssa aihetta voisi tutkia tarkemmin. Yhteistyöpäiväkodissa aiheen tutkimisesta innostuttiin myös ja niin työ lähti liikkeelle.

Saaduista tutkimustuloksista käy ilmi, ettei varhaiskasvatuksen kuraattori ole käsitteenä vielä kovin tuttu varhaiskasvatuksen opettajille ja tämän vuoksi kysymykseen kuraattorin tarpeellisuudesta eivät kaikki osanneet antaa vastausta. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, että kaikki apu ja tuki varhaiskasvatukseen on tervetullutta. Arki koetaan kiireisenä ja vastauksista käy ilmi, että vinkkejä ja tukea tarvittaisiin päiväkodin arjessa esimerkiksi pienryhmätoiminnan suunnittelussa varsinkin haastavissa tilanteissa. Varhaiskasvatuksen opettajat kantavat myös huolta perheistä. Tutkimuksessa kävi ilmi, että kohtaamiset perheiden kanssa ovat usein lyhyitä ja tämän vuoksi pelkona onkin saavatko perheet kaiken tarvitsemansa tuen lasten kasvattamisessa, varsinkin haastavissa tilanteissa.

Aiemmin tehdyt tutkimukset tukevat tässä tutkimuksessa tehtyjä havaintoja siitä, että varhaiskasvatuksen kuraattorin työ ei ole vielä laajasti tunnettu ja niissäkin kunnissa, joissa palvelua on jo käytettävissä, työn tunnettuuden lisäämiseksi on vielä tehtävä paljon työtä. Aiemmin tehdyissä tutkimuksissa perheiltä saadun palautteen pohjalta voidaan sanoa, että vanhemmat kokevat palvelun hyvänä ja vanhemmuutta tukevana. Tässä mielessä kuraattorin työ tukee juuri niitä osa-alueita, joita tässäkin tutkimuksessa nostettiin esille, vanhemmuuden tukeminen ja vanhempien huolien kuunteleminen. Tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa kehitettäessä olisi hyvä ottaa huomioon sosionomin osaaminen ja osaamisen yhteneväisyydet kuraattorityöhön. Toisaalta ryhmässä kasvatusvastuullisena työskentelevää sosionomia ei voi täysin verrata kuraattoriin, joka ei ole ryhmässä vastuullisena aikuisena, vaan voi täysipainoisesti keskittyä omaan työhönsä sosiaalialan asiantuntijana.

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut mielenkiintoinen ja haastava prosessi. Työn tekeminen on opettanut paljon tutkimuksen tekemisestä ja oma ammatillinen osaaminen on kasvanut paljon tämän prosessin aikana. Työn tekemiselle on pitänyt varata paljon aikaa, ja varsinkin tiedon rajaaminen on välillä tuottanut haasteita, mutta nämä haasteet on voitettu huolellisella suunnittelulla ja kokonaisuuden hahmottamisella. Tätä on helpottanut hyvin sujunut yhteistyö tutkimuksessa mukana olevan päiväkodin kanssa. Sieltä saamani tuki ja kannustus on helpottanut työn tekemistä.

Koen saaneeni paljon uutta osaamista tämän opinnäytetyön tiimoilta, ja varsinkin aiempiin tutkimuksiin tutustuminen antoi paljon ajateltavaa, miten perheiden kanssa tehtävää työtä

voisi kehittää. Tämän työn myötä oma kiinnostus perheiden tukemiseen on kasvanut entisestään ja toivonkin, että jatkossa pääsen hyödyntämään näitä tietoja yhteistyössä perheiden kanssa. Kaiken kaikkiaan voin sanoa, että opinnäytetyöprosessi on vastannut odotuksiani. Koen, että tekemässäni työssä saatiin vastaukset haluttuihin kysymyksiin ja tällä tavoin se vastasi niihin odotuksiin, joita sille aloitettaessa laitettiin.

Tätä opinnäytetyötä tehdessä itselleni tuli hyvin selväksi, että varhaiskasvatuksen rajallisin resurssein tehdyssä työssä, perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä olisi vielä paljon kehittämisen varaa. Lyhyet ja usein aika hektiset tapaamiset perheiden kanssa eivät välttämättä palvele tarkoitustaan niin hyvin kuin olisi mahdollista. Tämän vuoksi olisi hyvä, että vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välille olisi mahdollista varata enemmän rauhallisia keskusteluhetkiä. Kuraattorityöllä voitaisiin osaltaan vastata tähän tarpeeseen.

Jatkossa varhaiskasvatuksen kuraattorityötä voisi tutkia laajemmin useamman päiväkodin henkilökunnan jäsenten kesken tehdyllä tutkimuksella. Lisäksi kuraattorityötä ja sen tarvetta voitaisiin tutkia perheiden näkökulmasta. Perheiden toiveita ja tarpeita voitaisiin kartoittaa tutkimuksilla ja näin saataisiin tarkempaa tietoa siitä, mitä vanhemmat toivovat kuraattorityöltä ja kokevatko he tämän tyyppisen työn ylipäättään tarpeelliseksi.

Lähteet

- Ahonen, L. (2017). *Haastavat kasvatustilanteet – Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja*. PS-kustannus.
- Ahonen, S. & Arola, T. (2019). *Kuraattoripalvelut osaksi varhaiskasvatusta ammattilaisten näkemyksiä tarpeesta*. [Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201903263829>
- Eskelinen, M. & Hjelt, H. (2017). *Varhaiskasvatuksen henkilöstö ja lapsen tuen toteuttaminen valtakunnallinen selvitys 2017*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:39. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Essa, E. & Burnham, M. (2019). *Introduction to Early Childhood Education*. Sage Publications.
- Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. (2016). *Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa*. PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hovi, S., Lindén, R. & Ukkonen, S. (2017). *Varhaiskasvatuksen kuraattorintyö tutuksi varhaiskasvatuksen henkilöstölle*. [Opinnäytetyö. Saimaan ammattikorkeakoulu].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017120519833>
- Juopperi, H. (16.2.2020). *Psykologin ja kuraattorin palveluita jo 0–5-vuotiaille – päiväkodeissa kokeillaan, voisiko siitä olla apua*. Yle uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-11202342>
- Kestävakehitys.fi. (n.d.). *Mitä on kestävä kehitys?* Haettu 6.5.2021 osoitteesta
<https://kestavakehitys.fi/kestava-kehitys>
- Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (2017). *Valloittava varhaiskasvatus oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia*. Vastapaino.
- Kouvolan kaupunki. (10.12.2020). *Kuraattori*. <https://www.kouvola.fi/kasvu-ja-oppiminen/perusopetus/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki/oppilashuolto/kuraattori/>

- Kronqvist, E-L. (2020). Varhaispedagogiikan kehityopsykologinen perusta. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (s. 19). PS-kustannus.
- Laitinen, M. & Pohjola, A. (2010). *Asiakkuus sosiaalityössä*. Gaudeamus.
- Lastensuojelulaki 417/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P3a>
- Liikanen, S-L. (2015). Palveluohjauksen käytäntöjä. Teoksessa P. Näkki & T. Sayed (toim.), *Asiakastyönmenetelmiä sosiaalialalla* (ss. 43–44). Edita.
- Nieminen, A-S, Piskonen, I. & Saloranta, S. (2020). *Tiedän sen pelastaneen monta perhettä eli tosi tärkeää – varhaiskasvatus ehkäisevänä lastensuojeluna*. [Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020052915065>
- OAJ. (10.6.2020). *Kasvun ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksessa saatava vihdoinkin kuntoon*. Opetusalan ammattijärjestö.
<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/nakemyksemme/2020/kasvun-ja-oppimisen-tuki-varhaiskasvatuksessa-saatava-vihdoinkin-kuntoon/>
- Oikotie. (n.d.). *Avoimet työpaikat. Kuraattori varhaiskasvatus*. Haettu 6.5.2021 osoitteesta <https://tyopaikat.oikotie.fi/avoimet-tyopaikat/kuraattori-varhaiskasvatus/1380755>
- OPH. (n.d. - a). *Mitä on varhaiskasvatus?* Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus#3d04b9ae>
- OPH. (n.d. - b). *Oppimisen ja koulunkäynnin tuki*. Opetushallitus.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki#3d04b9ae>
- OPH. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Opetushallitus.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (n.d.). *Uusi varhaiskasvatuslaki*.
<https://minedu.fi/uusivarhaiskasvatuslaki>
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

- Pihlaja, P. (2009). Työ: Varhaiserityiskasvatuksen osaaminen. Teoksessa Lastentarhanopettajaliitto (toim.), *Varhaiskasvatuksen erityisopettajan asiantuntijuus* (ss. 39–40). Lastentarhanopettajaliitto. <https://docplayer.fi/17924686-Varhaiskasvatuksen-erityisopettajan-asiantuntijuus-lastentarhanopettajaliitto-2009.html>
- Pölkki, P. (2016). Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki lapsiperheille. Teoksessa Törrönen M. ym. (toim.), *Vastavuoroinen sosiaalityö* (ss. 262–264). Gaudeamus.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki#L3P13>
- Talentia. (n.d.). *Varhaiskasvatuksen sosionomi*. <https://www.talentia.fi/talentia/talentian-tavoitteet/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatuksen-sosionomin-tehtavakuva/>
- THL. (2018). *Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa – varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena: kehittämistyön tuloksia*. Työpaperi 38/2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-230-7>
- THL. (2019). *Hyvinvointi ja terveyserot*. Sosiaalisesti kestävä kehitys. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/tavoitteet/sosiaalisesti-kestava-kehitys>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019*. <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>
- Vierimaa, M-L. (2020). *Asiakkaiden kokemuksia varhaiskasvatuksen kuraattoreiden ja psykologien palvelusta – Pilottihanke Vantaa kaupungilla*. [Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202012285550>

Liite 1: Aineiston hallintasuunnitelma

Tämän tutkimuksen tutkimusaineisto kerätään päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajilta sähköisen Webropol-kyselytyökalun avulla. Päiväkodin sähköpostiin lähetetään linkki, jonka kautta vastaajat pääsevät vastaamaan kahteen kysymykseen sähköisesti. Kysymyksiin vastataan avoimen ja vapaamuotoisen kirjoitelman avulla. Kysymyksiin vastataan nimettömänä ja tämän vuoksi tutkimukseen osallistuneita henkilöitä ei kyetä jälkikäteen tunnistamaan. Valmiissa työssä ei mainita päiväkodin nimeä, eikä paikkakuntaa. Tutkimuksen aineistossa ei kerätä henkilötietoja eikä muita salaisia tietoja, vaan yleisellä tasolla liikkuvia mielipiteitä ja ajatuksia varhaiskasvatuksen kuraattoriyöhön liittyvistä mielikuvista ja odotuksista. Tämän vuoksi henkilörekisteriä ei muodostu tässä tutkimuksessa. Tutkimukseen osallistuvia henkilöitä on informoitu ennen kyselyyn osallistumista, mistä tekeillä olevassa tutkimuksessa on kyse ja he antavat suostumuksensa käyttää kirjoittamiaan vastauksia tehdyssä opinnäytetyössä osallistumalla kyselyyn.

Opinnäytetyöhön kerättävää aineistoa säilytetään työn teon ajan opiskelijan omalla yksityisellä tallennusasemalla salasanalla suojattuna, jonne ei ole muilla henkilöillä pääsyä. Aineistosta tehdään varmuuskopioita aina tiedostoa muokatessa, jotta tärkeää tietoa ei pääse katoamaan ja täten tutkimus pysyy luotettavana ja oikeaa tietoa tuottavana. Aineiston omistusoikeus on tutkimuksen tekijällä ja aineistoa säilytetään vuoden opinnäytetyön valmistumisesta ja sen jälkeen se tuhoetaan.

Liite 2: Saatekirje kyselyyn osallistujille

Hei, olen sosionomiopiskelija Anna Mannila ja opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa. Teen XXXX tutkimusta varhaiskasvatuksen kuraattorityöstä. Varhaiskasvatuksen kuraattorin työ on luonteeltaan ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä ja sen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia ja mielipiteitä siitä, millaista kuraattorin työ voisi olla päiväkodissa ja samoin sitä, että koetaanko kuraattori tarpeelliseksi päiväkodissa ja millainen kuraattorin työkenttä voisi olla. Kerään tietoa tutkittavasta aiheesta kirjoitelmien avulla. Kirjoitelmat voivat olla vapaamuotoisia ja niiden sisältöä tai pituutta ei ole määritelty. Perustele vastauksesi ja kerro mahdollisimman tarkasti mitä tarkoitat kirjoittamallasi vastauksella.

Vastaaminen tähän kyselyyn on täysin vapaaehtoista ja se tapahtuu nimettömästi. Päiväkodin nimi ei tule esille tehtävässä tutkimuksessa. Vastatessasi kyselyyn hyväksyt sen, että vastauksiasi käytetään tehtävässä tutkimuksessa ja valmiit tulokset esitellään valmiissa opinnäytetyössä. Käsittelen tutkimusaineistoa luottamuksellisesti. Valmis opinnäytetyö tulee päiväkodin käyttöön ja se tallennetaan Theseukseen. Säilytän tutkimusaineistoa vuoden ajan ja sen jälkeen tuhoan aineiston.

Taustatietoa varhaiskasvatuksen kuraattorin työstä: Varhaiskasvatuksen kuraattori on uudehko työnimeke ja sille ei ole vielä olemassa virallista määritelmää. Työ vastaa kuitenkin pitkälti perusopetuksen oppilashuoltoryhmässä tehtävää kuraattorityötä. Varhaiskasvatuksen kuraattorin työtehtävät saattavat sisältää perheiden parissa tehtävää ohjaus- ja neuvontatyötä, pienryhmien vetämistä, moniammatillista yhteistyötä lapsen ja perheen parhaaksi, perheen ja työyhteisön tukemista haastavissa tilanteissa.

Vastaathan viimeistään 29.3.2021 mennessä.

Kiitos vastauksista jo etukäteen.